

RAPORTUL PRIVIND EVOLUȚIA SISTEMULUI DE PENSII PRIVATE ÎN SEMESTRUL I 2022

2022

Raportul privind evoluția sistemului de pensii private în semestrul I 2022

Notă

Acest raport prezintă evoluția pieței pensiilor private în semestrul I 2022. Raportul este realizat pe baza datelor raportate de către administratorii de fonduri de pensii pentru primele șase luni ale anului 2022.

Ca urmare a rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele. Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, cod poștal 050092, București

TELVERDE: 0800.825.627 / Internet: <http://www.asfromania.ro> / E-mail: office@asfromania.ro

CUPRINS

Sinteză.....	3
1. Contextul macroeconomic și internațional	4
2. Piața pensiilor private din România.....	17
3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II	20
3.1. Valoarea activelor	20
3.2. Participanți	21
3.3. Contribuții	22
3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	25
3.5. Structura investițiilor	26
3.6. Rate de rentabilitate	29
4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III	33
4.1. Valoarea activelor	33
4.2. Participanți	34
4.3. Contribuții	36
4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	38
4.5. Structura investițiilor	39
4.6. Rate de rentabilitate	43
5. Fondurile de pensii ocupaționale	46
Lista grafice	47
Lista tabele	48

Sinteză

Inflația în creștere ce se apropie de două cifre în Europa, prețurile gazelor ce sunt pe trend ascendent pe măsură ce războiul dintre Rusia și Ucraina continuă, și o potențială recesiune pun presiune asupra evoluției burselor internaționale. FMI (World Economic Outlook din iulie 2022) a revizuit în scădere creșterea economiei globale la 3,2% în 2022 și la 2,9% în 2023, de la 3,6%, (pentru ambii ani) cât fusese prognozat în luna aprilie. În ceea ce privește inflația globală, acesta a fost revizuită în creștere și se anticipează că va atinge 6,6% în economiile avansate și 9,5% în economiile piețelor emergente și în curs de dezvoltare - revizuirii în sus de 0,9%, respectiv 0,8%. De asemenea, conform prognozei interimare de vară, CE a revizuit în scădere proiecțiile pentru economia UE și a zonei Euro. Inflația anuală este estimată de CE că va atinge maxime istorice în 2022, la 7,6% în zona euro și 8,3% în UE.

Fondurile de pensii private din România au cumulat active în cuantum de 90,67 miliarde lei la finalul lunii iunie 2022, în creștere cu 3% comparativ cu luna iunie a anului anterior, dar în scădere cu 2% comparativ cu decembrie 2021. Astfel, la finalul primului semestru 2022, **fondurile de pensii administrate privat (Pilonul II) au cumulat active în cuantum de 87,37 miliarde lei, în creștere cu 3% față de luna iunie a anului anterior și în scădere cu 2% comparativ cu finalul anului 2021. Fondurile de pensii facultative (Pilonul III) au cumulat active în valoare de 3,30 miliarde de lei, în creștere cu 2% față de aceeași perioadă a anului anterior și în scădere cu 3,3% față de luna decembrie 2021.**

Instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcarea la piață, indiferent de perioada de timp pentru care sunt prevăzute a fi deținute în portofolii. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Cu toate acestea, orizontul investițional al fondurilor de pensii private este unul pe termen lung, fondurile demonstrând o bună reziliență în urma șocurilor care au afectat piețele financiare în trecut.

La 30 iunie 2022, erau înscriși 8,47 milioane participanți la cele 17 fonduri de pensii private, la finalul lunii decembrie 2021 fiind înregistrați un număr de 8,36 milioane participanți. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 30 iunie 2022 a fost de 7,88 milioane persoane, față de 7,79 milioane persoane înregistrate în luna decembrie a anului 2021. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 30 iunie 2022, a fost de 590 de mii de persoane, comparativ cu 564 de mii de persoane înregistrate la 31 decembrie 2021.

Politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital, în timp ce ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta mai puțin de 70% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, iar un procent de 25% a fost investit în acțiuni la finalul primului semestru al anului 2022.

1. Contextul macroeconomic și internațional

Contextul macroeconomic

Perspectivile economice în UE continuă să fie influențate de războiul din Ucraina, efectele negative induse de acesta conducând către proiecții de creștere economică mai scăzută și o inflație din ce în ce mai mare. Economia UE este încă vulnerabilă la evoluțiile piețelor energetice, din cauza dependenței mari de combustibili fosili din Rusia. Creșterea prelungită a prețurilor la energie și la produsele alimentare au condus către presiuni inflaționiste la nivel global, erodând puterea de cumpărare a populației, cele mai afectate fiind gospodăriile cu venituri mici. Totodată, răspunsurile de politică monetară ale băncilor centrale au fost declanșate mai rapid decât se previziona în perioada anterioară.

Proгноza interimară de vară 2022 a **Comisiei Europene (CE)** prevede că economia **UE** va crește cu **2,7%** în 2022 și **1,5%** în 2023, iar în **zona euro** cu **2,6%** în 2022 și cu **1,4%** în 2023. **Pentru România**, creșterea economică este previzionată de CE la **3,9%** în 2022 și la **2,9%** în 2023.

În prognoza de primăvară 2022, se previziona că atât economia UE, cât și cea din zona euro va crește cu 2,7% în 2022 și cu 2,3% în 2023. Comisia Europeană declară că rata estimată de creștere pentru anul 2022 este susținută de entuziasmul de recuperare de anul trecut și de evoluțiile din primul trimestru care au fost mai pozitive decât se estimase anterior. În al doilea trimestru, activitatea economică este de așteptat să fie încetinită, dar ar putea să-și revină în timpul verii dacă sezonul turistic va fi unul bun. În 2023, se preconizează că economia va avea o evoluție pozitivă, datorită unei piețe a muncii puternice, a inflației moderate, a sprijinului acordat prin Programul pentru redresare și reziliență și a sumelor economisite care încă sunt în cantități mari. Cu toate acestea, anual are loc o revizuire descendentă de aproape un punct procentual în comparație cu Prognoza de primăvară.

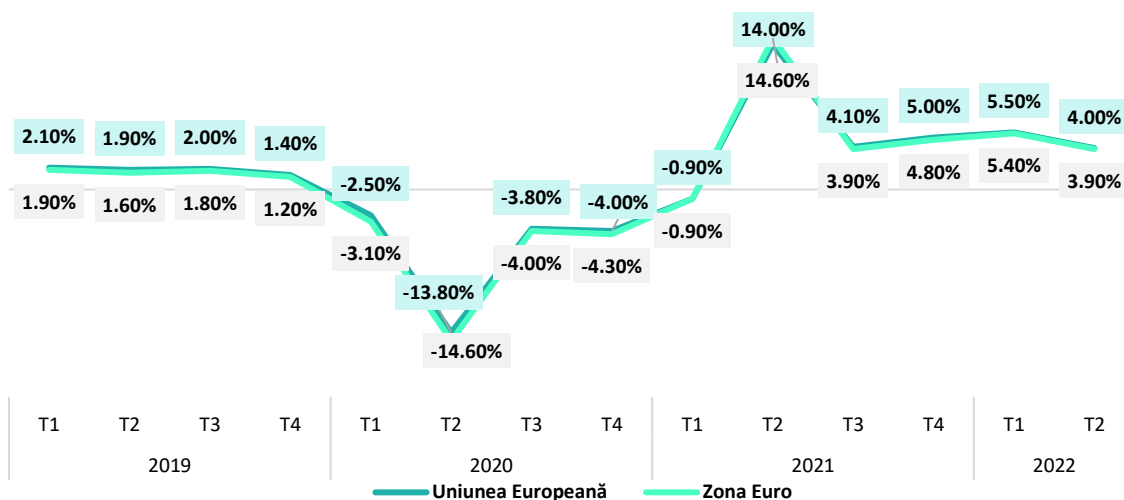
Inflația anuală este estimată de CE că va atinge maxime istorice în 2022, la **7,6% în zona euro** și **8,3% în UE**, înainte de a se diminua în 2023 la **4,0% și, respectiv, 4,6%**.

Creșterea economiei globale a fost proiectată de **FMI** în Raportul World Economic Outlook din iulie 2022 la **3,2% în 2022** și la **2,9% în 2023**, în scădere cu 0,4%, respectiv cu 0,7% față de prognozele furnizate în luna aprilie.

Riscurile la adresa prognozei privind activitatea economică și inflația depind în mare măsură de evoluția războiului, însă și COVID-19 rămâne un factor de risc.

În T2 2022, PIB-ul ajustat sezonier a crescut cu 3,9% în zona euro și cu 4,0% în UE față de aceeași perioadă a anului precedent. În T1 2022, creșterea înregistrată a fost de 5,4% în zona euro și de 5,5% în UE.

Grafic 1 Evoluțiile PIB (%) în UE și Zona Euro

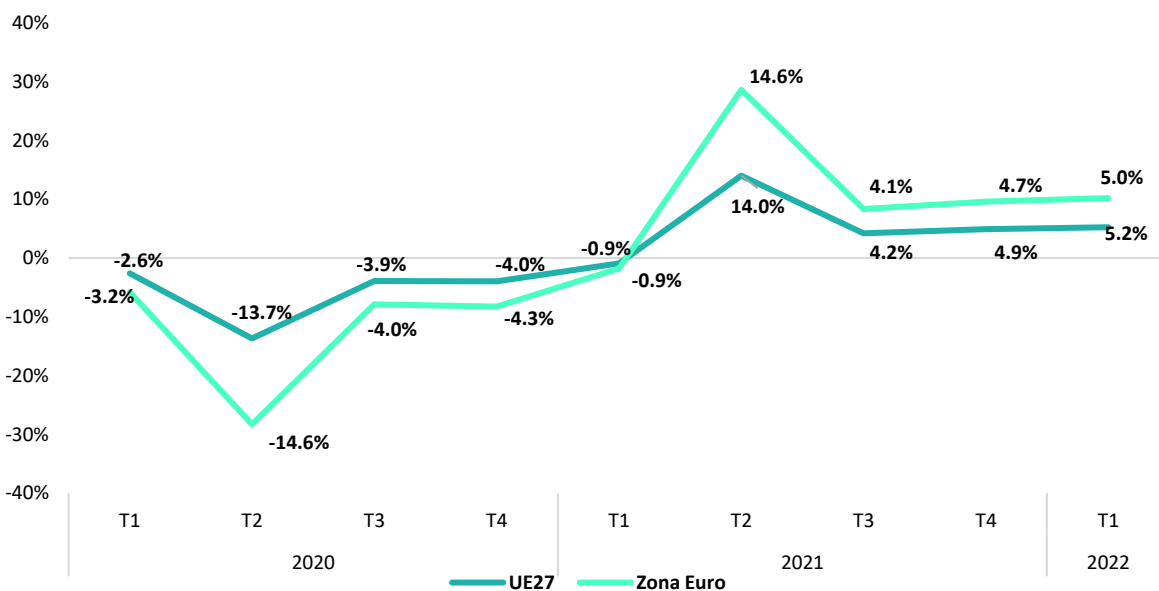

Sursa: Eurostat, date ajustate sezonier și calendaristic, modificare față de aceeași perioadă a anului anterior

Conform estimărilor semnal publicate de INS, PIB-ul României (date ajustate sezonier) în trimestrul II 2022 a fost, în termeni reali, mai mare cu 2,1% față de trimestrul I 2022.

Comparativ cu trimestrul I 2021, PIB-ul României a înregistrat o creștere cu 5,3% (serie brută și serie ajustată sezonier).

Grafic 2 Produsul intern brut trimestrial al României, în perioada T1 2020 - T1 2022 (date ajustate sezonier) (media anului 2020=100)

Sursa: INS

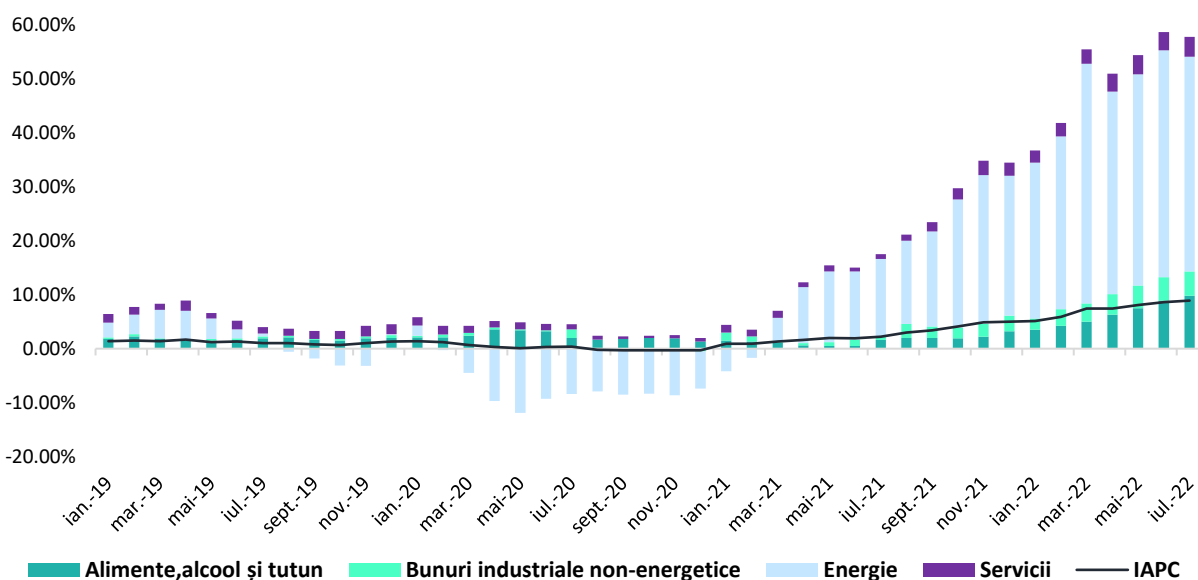
Inflație în creștere

Conform datelor semnal publicate de Eurostat, **rata anuală a inflației (IAPC) în zona euro** a fost estimată la 8,9% în iulie 2022, cu 3,9 pp mai mare față de nivelul înregistrat în decembrie 2021 (5%). Cea mai mare contribuție la menținerea ratei anuale a inflației la niveluri ridicate continuă să vină din zona creșterii semnificative a prețurilor energiei (39,7%), urmată de produsele alimentare, alcool și tutun (9,8%), bunuri industriale neenergetice (4,5%) și servicii (3,7%).

În contextul prețurilor ridicate la gaze, inflația prețurilor bunurilor energetice se situează tot la niveluri superioare. Inflația produselor alimentare se situează de asemenea în creștere, iar presiunile se extind și mai mult pe măsură ce costurile mai mari ale energiei sunt transferate către servicii și alte bunuri.

În luna iunie 2022, **rata anuală a inflației (IAPC) în zona euro** a fost de 8,6%, iar în **Uniunea Europeană** de 9,6%, țările cu cele mai ridicate rate fiind Estonia (22%), Lituania (20,5%) și Letonia (19,2%). La polul opus, cele mai reduse rate a inflației s-au înregistrat în Malta (6,1%), Franța (6,5%) și Finlanda (8,1%). În România, rata anuală a inflației (IAPC) s-a situat la 13% atât în luna iunie, cât și în iulie 2022.

Grafic 3 Rata anuală a inflației în Zona Euro pe principalele componente

Sursa: Eurostat

Conform estimărilor BCE, IAPC pentru zona euro se va menține la un nivel ridicat în trimestrele următoare, acesta situându-se, în medie, la 6,8% în 2022, urmând ca în 2023 să ajungă la 3,5%, iar în anul 2024 la 2,1%, apropiindu-se astfel de ținta stabilită de BCE de 2%.

Grafic 4 Evoluțiile lunare ale indicelui armonizat al prețurilor de consum (rate anuale, %) în perioada iunie/iulie 2019 – iunie/iulie 2022, în state ale Uniunii Europene

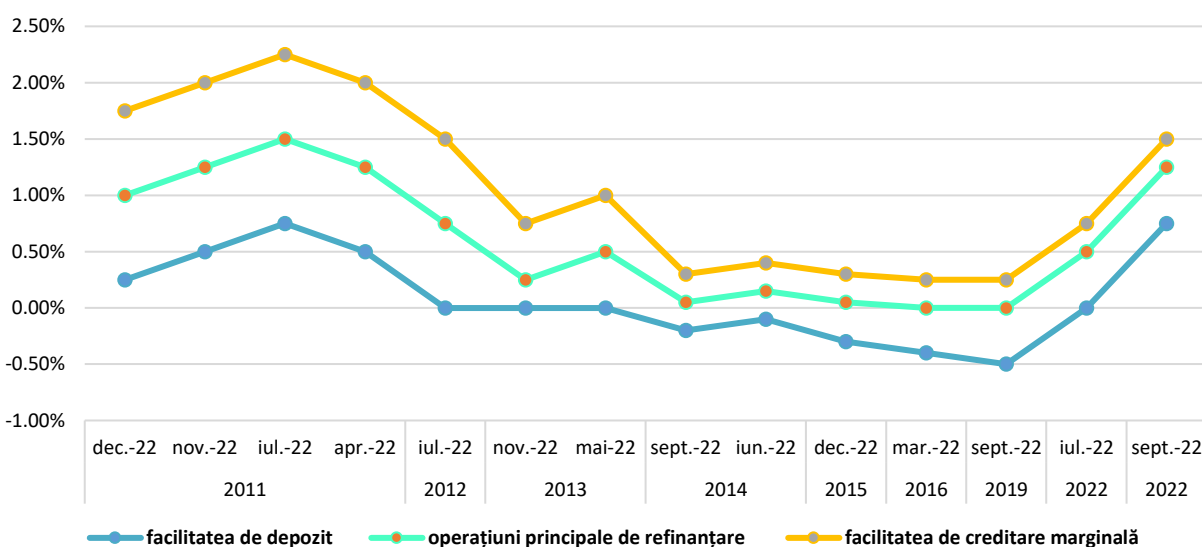
Sursa: Eurostat, prelucrare date disponibile la 12.08.2022

Tendință de înăsprire a politicilor monetare

În încercarea de a reduce și stabiliza inflația în zona euro, în luna septembrie 2022, Banca Centrală Europeană (BCE) a adoptat noi măsuri cu scopul de a asigura revenirea inflației la nivelul țintei de 2% pe termen mediu, anunțând majorarea cu 75 puncte de bază a celor trei rate de dobândă reprezentative. Astfel, începând cu data de 14 septembrie 2022, rata dobânzii de politică monetară va crește la 1,25% (de la 0,5% în luna iulie). De asemenea, **ratele dobânzilor la facilitatea de creditare marginală** și la **facilitatea de depozit** vor crește la **1,5%**, respectiv **0,75%**. Din anul 2014 rata facilității de depozit a BCE a fost negativă. De asemenea, în luna iulie 2022, BCE a aprobat instrumentul de protecție a transmisiei politicii monetare (*Transmission Protection Instrument – TPI*).

TPI este un instrument monetar menit să asigure o transmitere echilibrată a politicii monetare în întreaga zonă euro – care este o condiție prealabilă pentru atingerea stabilității prețurilor. Mai concret, BCE dorește să evite o situație în care o creștere a ratei de politică monetară ar avea un efect disproporționat mai mare într-o țară decât în alta. Prin urmare, instrumentul nu are ca scop eliminarea diferențelor de rate ale dobânzii dintre țări cauzate de diferențele structurale dintre aceste țări.

Grafic 5 Evoluția ratelor ale dobânzilor de politică monetară ale BCE (zona euro)

Sursa: BCE

Totodată, BCE a decis încetarea achizițiilor nete de active în cadrul programului de achiziționare de active (*asset purchase programme* - APP) începând cu data de 1 iulie 2022. Cu privire la programul de achiziționare în regim de urgență în caz de pandemie (*pandemic emergency purchase programme* – PEPP), BCE intenționează să reinvestească principalul aferent titlurilor ajunse la scadență achiziționate în cadrul programului cel puțin până la sfârșitul anului 2024.

Rezerva Federală din SUA (Fed) a anunțat la finalul lunii iulie 2022 majorarea ratei de politică monetară cu 0,75% la 2,5%, după ce la jumătatea lunii iunie a mai fost majorată cu 0,75% la 1,75%.

Pe plan local, pe parcursul anului 2022, **BNR** a majorat rata dobânzii de politică monetară în mai multe ședințe. Astfel, de la 1,75% (la începutul lunii ianuarie), în luna august aceasta a ajuns 5,5%.

Creșterea datoriilor guvernamentale și adâncirea deficitelor

În primul trimestru al anului 2022, raportul deficit/PIB a fost de 3,3% în Zona Euro și 3,1% în UE. Față de trimestrul IV 2021 se observă o ușoară scădere a deficitului pentru Zona Euro, Uniunea Europeană și pentru câteva țări precum Grecia, Franța și Italia, însă acesta a rămas la un nivel ridicat comparativ cu perioada pre-pandemică.

Raportul deficit/PIB a scăzut datorită diminuării mai puternice a cheltuielilor totale în comparație cu scăderea veniturilor totale, precum și datorită unui PIB mai mare în comparație cu cel înregistrat în trimestrul IV 2021.

Venituri totale și cheltuieli totale au continuat să fie influențate de răspunsurile politice la pandemia de COVID-19, dar într-o măsură mai mică decât în trimestrele precedente. În primul trimestru al anului 2022, majoritatea statelor membre au continuat să înregistreze deficit bugetar.

România a înregistrat în trimestrul I 2022 un deficit bugetar raportat la PIB de 6,8%, în trimestrul IV 2021 acesta fiind de 9,3%.

Tabel 1 Evoluția trimestrială a deficitului bugetar în state ale Uniunii Europene (% din PIB)

Țară/ regiune	2019 -T1	2019 -T2	2019 -T3	2019 -T4	2020 -T1	2020 -T2	2020 -T3	2020 -T4	2021 -T1	2021 -T2	2021 -T3	2021 -T4	2022 -T1
Zona euro	-1,8	-0,3	-1,0	0,4	-4,1	-12,0	-6,2	-6,5	-8,2	-6,3	-3,7	-2,5	-3,3
UE	-1,4	0,0	-0,9	0,0	-3,8	-11,4	-5,6	-6,5	-7,4	-5,4	-3,2	-2,9	-3,1
Bulgaria	4,1	4,0	5,2	-4,0	0,7	-2,3	2,8	-15,5	2,4	0,0	3,7	-19,3	-2,7
Germania	2,2	3,3	0,3	0,2	0,7	-7,0	-5,8	-5,4	-4,6	-4,1	-3,2	-2,9	-0,1
Grecia	-4,7	-0,2	4,7	4,0	-7,5	-13,7	-4,8	-15,2	-17,8	-7,1	-1,3	-5,7	-6,4
Spania	-1,6	-7,3	2,7	-5,8	-3,7	-24,7	-1,8	-12,5	-7,4	-11,5	0,3	-8,6	-1,6
Franța	-6,1	-3,6	-5,0	2,2	-9,8	-15,3	-6,7	-4,8	-12,6	-8,9	-5,3	0,5	-6,8
Italia	-6,5	0,1	-2,1	1,9	-10,7	-12,8	-9,8	-5,8	-12,8	-7,5	-6,3	-3,0	-9,0
Ungaria	1,3	0,2	-3,1	-5,8	-1,1	-8,8	-4,2	-15,6	-7,0	-4,1	-4,4	-11,0	-5,4
Polonia	2,8	-0,5	0,1	-4,6	-2,3	-16,5	-3,1	-6,5	-0,9	-0,8	0,7	-5,7	0,1
România	-5,6	-3,2	-4,3	-4,4	-8,3	-10,6	-6,7	-11,4	-9,3	-6,4	-3,6	-9,3	-6,8

Sursa: Eurostat, serie brută

În ceea ce privește raportul datorie guvernamentală/PIB, la sfârșitul trimestrului I 2022, acesta a scăzut ușor în Zona Euro la 95,6%, de la 95,7% cât înregistrase la sfârșitul trimestrului IV 2021. În Uniunea Europeană, raportul datorie guvernamentală/PIB a scăzut de la 88,1% la 87,8%. Atât pentru Zona Euro, cât și pentru UE, scăderea ușoară se datorează creșterii PIB-ului care a depășit creșterea datoriei guvernamentale în termeni absoluți. Comparativ cu trimestrul I 2021, raportul datorie guvernamentală/PIB a înregistrat o scădere mai amplă atât în Zona Euro (de la 100,0% la 95,6%), cât și în UE (de la 92,3% la 87,8%). Scăderile se datorează revenirii PIB-ului, în timp ce datoria guvernamentală a continuat să crească.

Raportul dintre datoria guvernamentală și PIB pentru România a fost de 48,4%, în trimestrul I 2022.

Tabel 2 Evoluția trimestrială a datoriei guvernamentale în state ale Uniunii Europene (% din PIB)

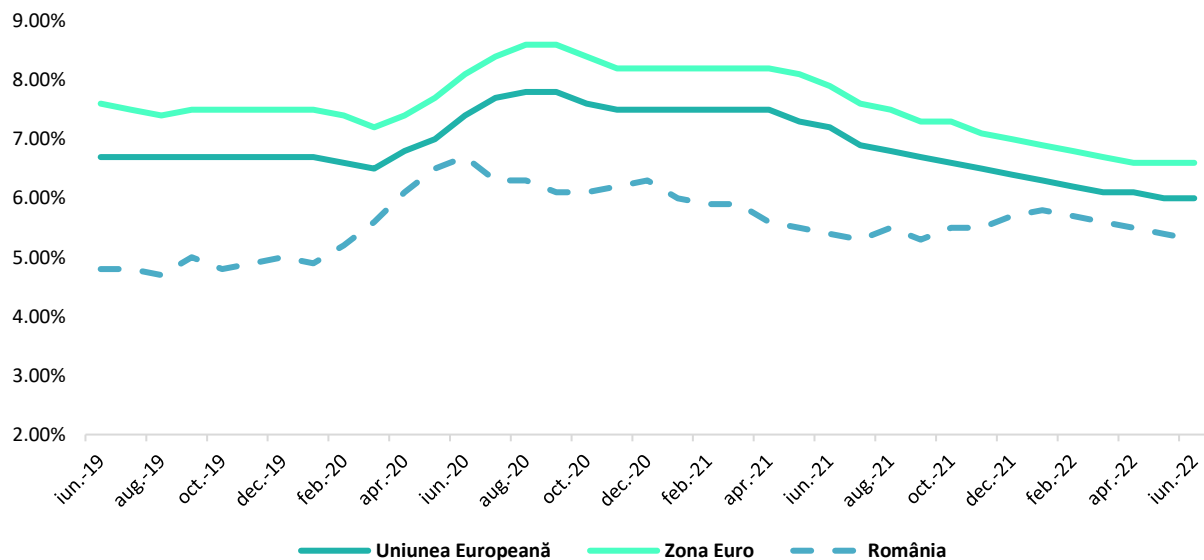
Țară/ regiune	2019- T1	2019- T2	2019- T3	2019- T4	2020- T1	2020- T2	2020- T3	2020- T4	2021- T1	2021- T2	2021- T3	2021- T4	2022- T1
Zona Euro	86,4	86,2	85,7	83,9	86,1	94,8	97,0	97,4	100,0	98,2	97,6	95,7	95,6
UE	80,0	79,7	79,1	77,5	79,2	87,5	89,4	90,1	92,3	90,7	90,0	88,1	87,8
Bulgaria	20,7	20,1	20,3	20,0	19,9	21,2	25,0	24,7	24,7	24,7	24,2	25,1	22,9
Germania	61,0	60,4	60,3	58,9	60,1	66,4	69,0	68,7	69,9	69,6	69,3	69,3	68,2
Grecia	187,5	185,3	182,8	180,7	180,8	191,7	200,0	206,3	209,3	207,5	201,6	193,3	189,3
Spania	101,3	101,3	100,3	98,3	102,0	113,2	117,0	120,0	125,2	122,7	121,7	118,4	117,7
Franța	98,8	98,5	99,4	97,4	100,6	112,9	115,1	114,6	117,3	113,7	115,0	112,5	114,4
Italia	136,0	137,2	136,4	134,1	137,2	149,0	153,9	155,3	159,3	155,7	154,6	150,8	152,6
Ungaria	68,3	67,1	67,1	65,5	65,7	70,0	73,5	79,6	80,2	76,3	79,0	76,6	77,4
Polonia	48,9	47,7	46,9	45,6	47,4	54,5	56,2	57,1	58,7	57,1	56,2	53,8	52,1
România	33,8	33,8	35,1	35,3	37,4	40,6	43,0	47,2	47,4	47,1	48,3	48,8	48,4

Sursa: Eurostat

Redresarea pieței muncii

În luna iunie 2022, rata șomajului în Zona Euro și UE s-a situat la **6,6%**, respectiv **6%**, rămânând astfel la minime istorice. Față de luna iunie 2021, rata șomajului în Zona Euro a scăzut cu 1,3 pp (de la 7,9%), iar în Uniunea Europeană a scăzut cu 1,2 pp (de la 7,2%). În România, rata șomajului în luna iunie 2022 a fost de **5,3%**, în scădere cu 0,1 pp față de luna iunie 2021 și cu 0,4 pp față de sfârșitul anului.

Grafic 6 Evoluția lunară a ratei șomajului ajustată sezonier

Sursa: Eurostat

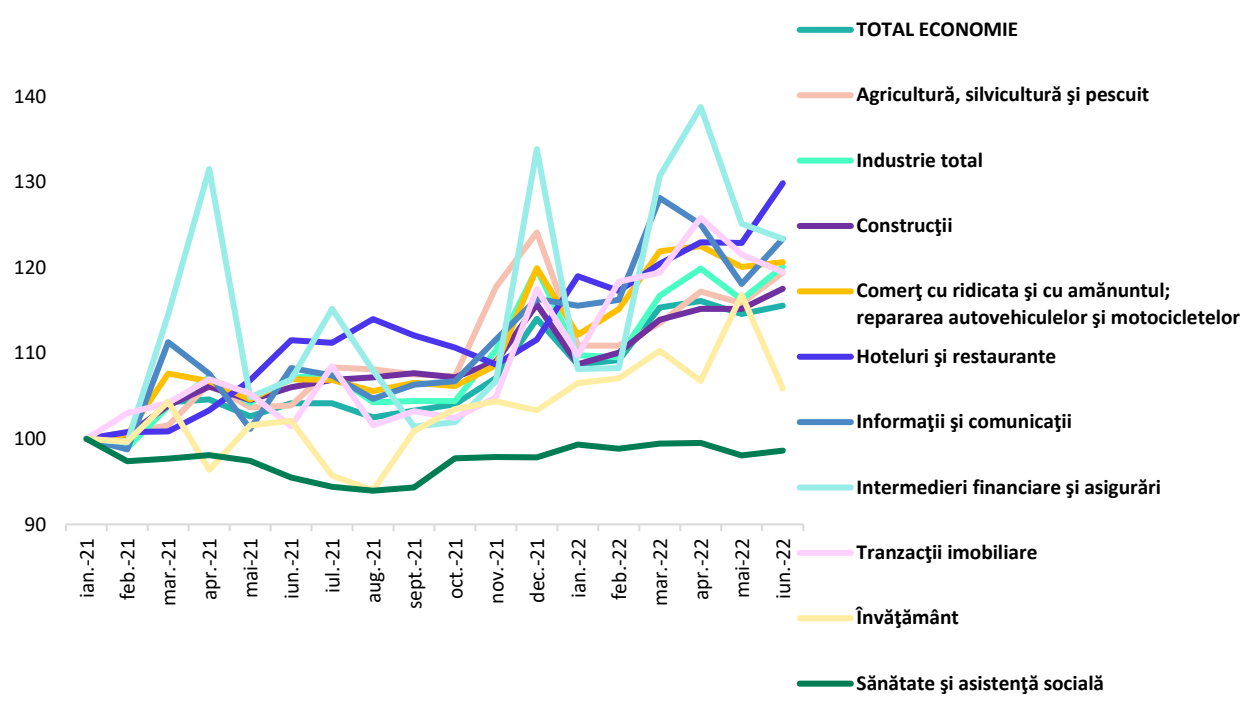

Câștigul salarial mediu brut în România

În România, câștigul salarial mediu brut pe economie a fost de 6.413 lei în luna iunie 2022 (net: 3.977 lei), în creștere cu 10,97% față de perioada similară a anului anterior și cu 1,36% față de luna decembrie 2021.

O analiză a câștigurilor salariale medii pe sectoare de activitate arată că cele mai mari câștiguri salariale medii au fost înregistrate în domeniul activității de servicii în tehnologia informației, activități de servicii informatice (iunie 2022: 14.743 lei, respectiv 9.331 lei net), activități de editare (iunie 2022: 14.439 lei, respectiv 9.090 lei net), în fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului (iunie 2022: 13.342 lei, respectiv 7.905 lei net), urmat de informații și comunicații (iunie 2022: 13.085 brut, respectiv 8.195 lei net).

Grafic 7 Evoluția câștigului salarial mediu brut în România pe domenii de activitate (ian. 2021: 100%)

Sursa: INS, calcule ASF

Contextul internațional

Sistemul pensiilor private rămâne o componentă importantă la nivel mondial, fiind perceput ca o modalitate sigură și eficientă de economisire pe termen lung. Conform datelor preliminare ale OECD, în toate cele 68 de state care raportează, activele fondurilor de pensii se aflau la nivelul de aproximativ 38,5 trilioane USD la finalul anului 2021. Majoritatea acestor active au fost deținute de fondurile de pensii din statele membre OECD, totalizând 37,7 trilioane USD. SUA a înregistrat cea mai mare valoare a activelor din fondurile de pensii (22,6 trilioane USD), urmată de Marea Britanie (3,6 trilioane USD), Australia (2,3 trilioane USD), Olanda (2,0 trilioane USD), Canada (1,7 trilioane USD), Japonia (1,5 trilioane USD) și Elveția (1,2 trilioane USD). Aceste șapte țări dețin în total 92,4% din fondurile de pensii în zona OECD.

Activele fondurilor de pensii au prezentat diferențe semnificative de la stat la stat. În cazul țărilor OECD, activele fondurilor de pensii se situează la 66,9% din PIB-ul total la sfârșitul anului 2021, în creștere față de anul 2020 (64,3% din PIB). Prin urmare, economiile pentru pensie din fondurile de pensii au crescut mai rapid decât PIB-ul în 2021 pentru statele din zona OECD. Cu toate acestea, activele fondurilor de pensii nu au fost la fel de mari în grupul celor 30 de jurisdicții care nu fac parte din zona OECD, reprezentând 8,3% din PIB-ul tuturor acestor jurisdicții la un loc.

În anumite state există și alte vehicule investiționale, în afara fondurilor de pensii, în care pot fi acumulate economiile pentru pensionare. Spre exemplu, o modalitate de economisire pentru pensionare o reprezintă provizioanele din contabilitatea angajatorului (provisions in employers' books) întâlnită în state precum Austria, Germania sau Suedia. Alte forme de economisire pentru pensionare sunt: contractul individual de asigurare de pensie prezent în Belgia, Danemarca, Franța și SUA sau conturile individuale de economisire pentru pensionare gestionate de bănci sau firme de investiții pe care le regăsim în Belgia, Danemarca și SUA. Mai multe active sunt acumulate în acest tip de mijloace de economisire pentru pensionare față de cele acumulate în fondurile de pensii în Belgia, Danemarca, Franța, Letonia sau Suedia.

Gradul de penetrare a pensiilor private, calculat ca raportul dintre activele totale ale vehiculelor de economisire pentru pensionare și PIB, diferă de la stat la stat. Islanda a înregistrat cea mai mare valoare a activelor de pensii în raport cu PIB-ul la sfârșitul anului 2021, luând în considerare toate tipurile de instrumente de economisire pentru pensie (219,1% din PIB), urmată de Danemarca (210,8%). În cazul României, gradul de penetrare a pensiilor private a atins procentul de 7,8% în anul 2021, în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de anul precedent. Activele totale ale fondurilor private din România au înregistrat creșteri substanțiale de la an la an, pe tot parcursul funcționării sistemului de pensii private.

Tabel 3 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)

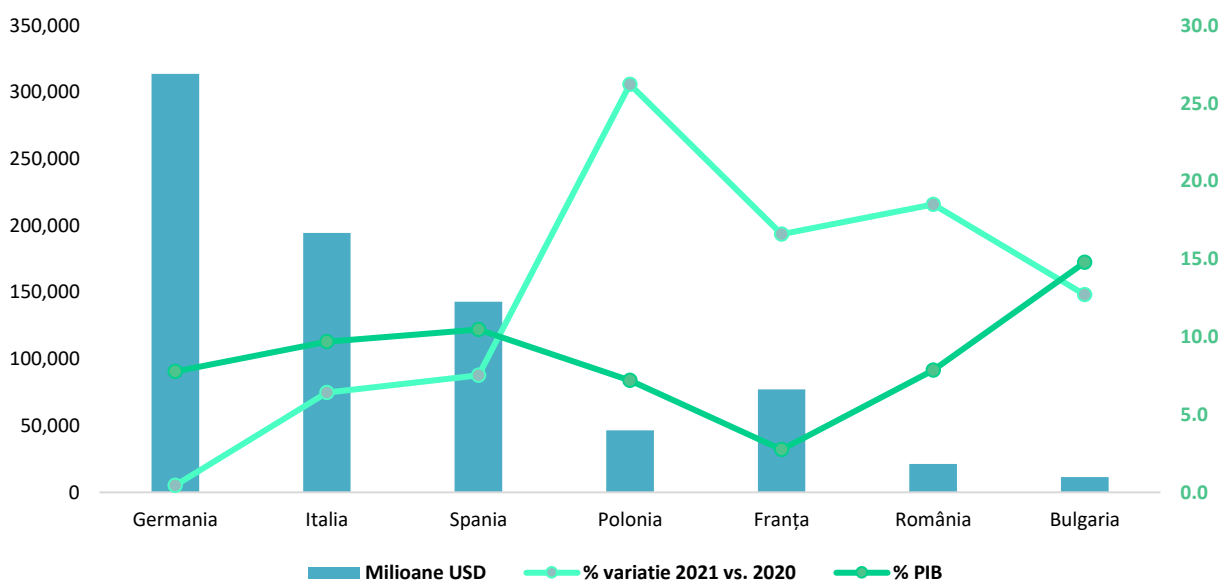
	Active % PIB 2011	Active % PIB 2021
Islanda	129,2	219,1
Danemarca	180,9	210,8
SUA	116,0	170,0
Suedia	59,5	101,8
Belgia	25,1	36,6
Croația	12,9	33,1
Kosovo	14,2	30,9
Letonia	6,9	20,5
Estonia	8,4	16,8
Slovacia	8,1	15,9

	Active % PIB 2011	Active % PIB 2021
Macedonia de Nord	3,5	15,0
Bulgaria	5,7	14,8
Spania	12,5	14,2
Italia	5,6	12,6
Lituania	3,9	11,1
Franța	8,4	11,1
Cehia	6,1	9,4
Slovenia	6,0	7,8
România	1,2	7,8
Ungaria	3,7	5,2
Serbia	0,3	0,8
Albania	0,0	0,2

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

În anul 2021, în cea mai mare parte, statele au înregistrat creșteri anuale ale activelor fondurilor de pensii. Ținând cont de valoarea activelor fondurilor de pensii, în Marea Britanie a fost constată cea mai ridicată valoare, de 3,57 trilioane USD, urmată de Olanda (2,04 trilioane USD) și Elveția (1,16 trilioane USD), în vreme ce Germania deține aproximativ 314 miliarde USD.

Grafic 8 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2021

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

Structura investițională a portofoliilor influențează randamentele obținute de vehiculele investiționale. Astfel, o alocare mai mare a portofoliului către active riscante implică randamente potențiale mai mari, dar și o volatilitate mai mare a randamentului.

În cazul fondurilor de pensii, investițiile s-au realizat în cea mai mare parte în obligațiuni și acțiuni, reprezentând aproape 75% din active la sfârșitul anului 2021. Obligațiunile au reprezentat 48,1% din investițiile fondurilor de pensii, iar acțiunile 26,1%, în medie, la finalul anului 2021, pe baza datelor din jurisdicțiile OECD și non-OECD care au raportat. Reglementările privind investițiile din unele țări pot

impune, de asemenea, furnizorilor de pensii să investească o anumită proporție din activele lor în anumite instrumente financiare.

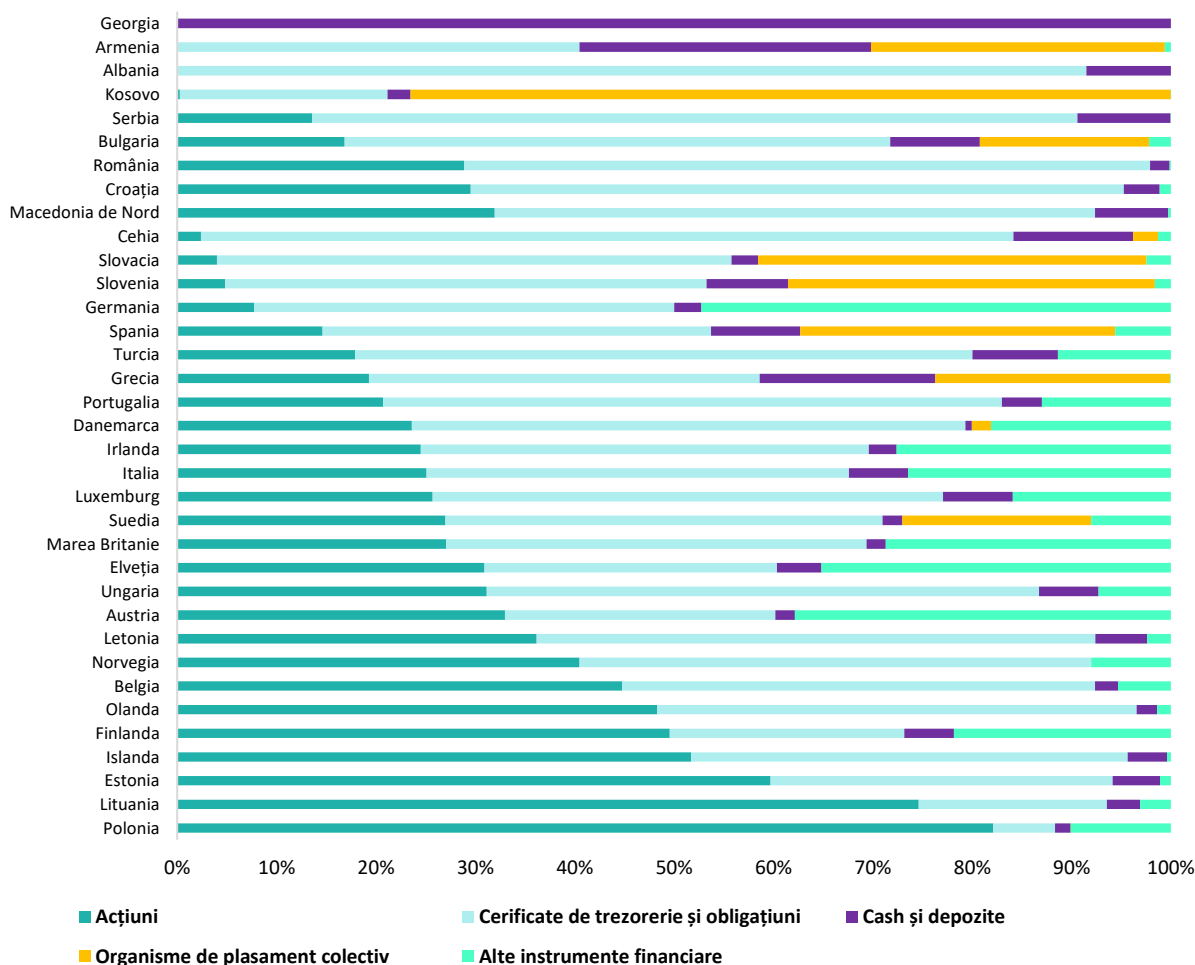
În timp ce obligațiunile reprezintă de obicei o mare parte din investițiile fondurilor de pensii, fondurile de pensii din 18 din cele 67 de jurisdicții raportoare, inclusiv unele dintre cele mai mari piețe de pensii, au preferat investițiile în acțiuni. Fondurile de pensii au investit chiar peste 50% din activele lor în acțiuni în șase jurisdicții de raportare: Polonia (82,1%), unde fondurile de pensii deschise (OFE - open pension funds) nu au voie să investească în obligațiuni de stat, Lituania (74,6%), Estonia (59,7%) și Islanda (51,7%). Aproximativ două treimi dintre jurisdicțiile raportoare au înregistrat o creștere a proporției de acțiuni în portofoliile fondurilor de pensii în 2021, ca urmare a creșterii valorii acțiunilor din portofolii sau a unei reorientări către acest instrument pentru a beneficia de redresarea piețelor bursiere.

Numerarul și depozitele sunt, de asemenea, un instrument tradițional în portofoliul fondurilor de pensii, reprezentând în medie 9% din deținerile fondurilor de pensii la sfârșitul anului 2021. Georgia a fost țara cu cea mai mare proporție de active ale fondurilor de pensii în acest instrument (100%) la sfârșitul anului 2021, înainte de începerea investițiilor în titluri de valoare pentru sistemul de pensii recent creat. Numerarul și depozitele sunt utile pentru a satisface nevoile de lichidități și oferă un randament stabil cu un risc scăzut, dar și cu un potențial de creștere mai scăzut decât alte clase de active. De exemplu, și în pofida creșterii ratelor dobânzilor, fondurile de pensii din Cehia au redus proporția activelor în depozite bancare cu 2 puncte procentuale în 2021, în favoarea obligațiunilor și a acțiunilor.

Fondurile de pensii au investit, de asemenea, în alte instrumente (sau instrumente „alternative”) decât obligațiuni, acțiuni, numerar și depozite. Astfel de instrumente au reprezentat peste 25% din portofolii în 13 jurisdicții raportoare, inclusiv Australia (26,4%), Canada (27,7%), Elveția (35,2%) și Regatul Unit (28,7%). Aceste investiții alternative pot fi în diferite produse, inclusiv bunuri imobiliare, produse structurate și împrumuturi în cazul Regatului Unit, de exemplu.

Având în vedere caracterul obligatoriu al sistemului de pensii administrate privat din România, legiuitorul a instituit mai multe mecanisme de protecție a participanților, printre care se numără rata minimă de rentabilitate pentru fiecare categorie de risc a fondurilor de pensii private. În cazul în care un fond obține periodic rate de rentabilitate inferioare ratei minime, se declanșează aplicarea unor măsuri speciale de supraveghere în vederea redresării situației. În contextul în care există un număr restrâns de fonduri de pensii administrate privat și al mecanismelor de protecție existente, s-a constatat o abordare similară din partea administratorilor în ceea ce privește alocarea strategică a portofoliului investițional, caracterizată printr-o expunere moderată la risc și totodată printr-o preferință pentru titlurile emise de către statul român. Pe plan european, piețele fondurilor de pensii private sunt diferite structural de piața din România. Majoritatea produselor sunt facultative și predomină în multe țări fondurile de pensii ocupaționale. În acest context, portofoliile agregate ale fondurilor de pensii europene, existente într-un număr mult mai mare, sunt investite într-un mix de active financiare, în special obligațiuni și acțiuni.

Grafic 9 Structura investițională a mijloacelor de economisire pentru pensionare în statele europene în anul 2021 (%)

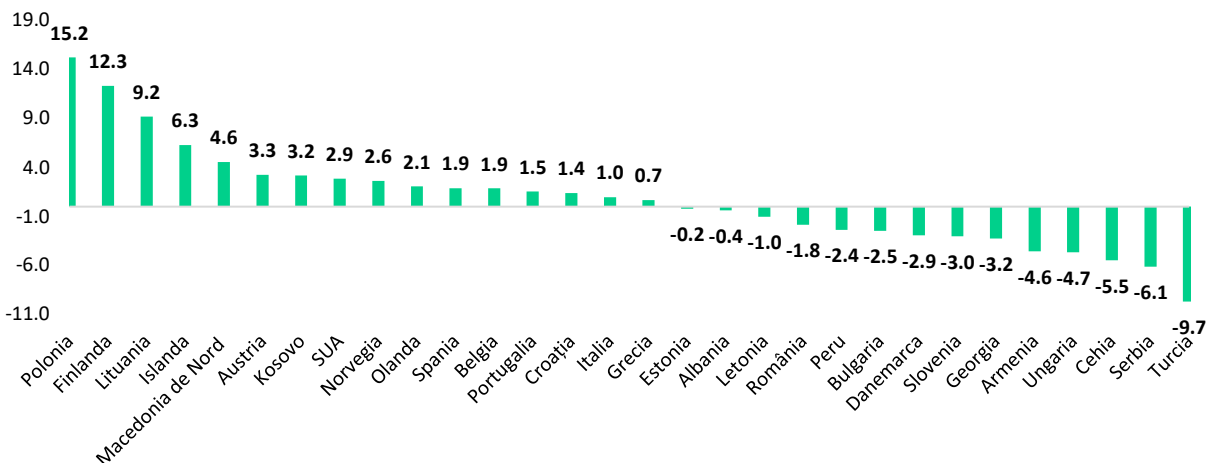
Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

În 2021, fondurile de pensii au avut de câștigat ca urmare a creșterilor însemnate a piețelor bursiere, continuându-și redresarea după scăderea bruscă de la începutul anului 2020. Piețele financiare au beneficiat de măsurile de susținere pe care unele guverne au continuat să le implementeze pentru economie și de redresarea economiei mondiale după blocajele din 2020.

Potrivit datelor OECD, câștigurile din investiții ale fondurilor de pensii au fost suficiente pentru a compensa creșterea inflației în mai mult de jumătate din jurisdicțiile raportoare (29 din 53). Inflația a atins un maxim al ultimilor 30 de ani în decembrie 2021, ajungând la 6,6% în zona OECD. Cu toate acestea, fondurile de pensii au înregistrat în continuare rate pozitive de rentabilitate a investițiilor în termeni reali în 18 din cele 27 de țări OECD raportoare. Fondurile de pensii au reușit chiar să înregistreze randamente de două cifre în termeni reali în patru țări OECD în 2021: Polonia (15,2%), Finlanda (12,3%), Australia (11,1%) și Costa Rica (10,0%). Performanța puternică din aceste patru țări se poate datora inflației mai scăzute (între 3,3% și 3,8% pentru Australia, Costa Rica și Finlanda) sau unei proporții mai mari de active investite în acțiuni decât în alte țări. Fondurile de pensii au înregistrat cea mai mică rată reală de rentabilitate a investițiilor în Turcia (-9,7%), unde inflația a atins 36,1%. În cazul României, rata reală de rentabilitate a investițiilor a

prezentat o dinamică negativă de -1,8%, ca urmare a unei inflații în creștere care a atins nivelul de 8,19% în decembrie 2021 (nivelul inflației fiind de 14,96% la iulie 2022)

Grafic 10 Rata anuală reală de rentabilitate a investițiilor, în anul 2021 (%)

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus, date preliminare

Războiul din Ucraina continuă să fie principala preocupare a furnizorilor de pensii private de pretutindeni. Cu toate acestea, pensiile private sunt investiții pe termen lung, iar volatilitatea temporară a pieței financiare nu reprezintă un risc major asupra sistemului de pensii private. La nivel mondial, administratorii fondurilor de pensii private au expuneri mici pe Rusia sau pe companii rusești, acestea fiind atent monitorizate sau excluse pe cât posibil din portofolii. Specialiștii susțin că o altă măsură de siguranță pentru pensiile private o constituie diversificarea portofoliilor, astfel încât activele să fie investite în diverse industrii sau zone geografice.

Sustenabilitatea și gestionarea riscurilor de mediu au devenit factori-cheie pentru investitorii pe termen lung și, în special, pentru instituțiile europene de pensii ocupaționale (IORP).

La începutul anului 2022, EIOPA a lansat un test de stres climatic pentru sectorul pensiilor ocupaționale pentru a obține informații despre efectele riscurilor de mediu asupra acestui sector. Testul de stres acoperă IORP cu scheme de tip beneficii definite (DB) și cu scheme de tip contribuții definite (DC), din țările SEE ale căror active aferente sectoarelor de pensii ocupaționale depășesc 500 de milioane de euro.

Testul de stres al IORP testează rezistența IORP-urilor europene față de un scenariu de schimbări climatice, care a fost dezvoltat împreună cu Comitetul European pentru Risc Sistemic și Banca Centrală Europeană. Acesta reflectă o tranziție bruscă și dezordonată către neutralitatea climatică din cauza acțiunilor politice întârziate, care are ca rezultat o creștere bruscă a prețurilor carbonului. Această creștere bruscă a prețului carbonului declanșează efecte de risc de tranziție pentru întreaga economie.

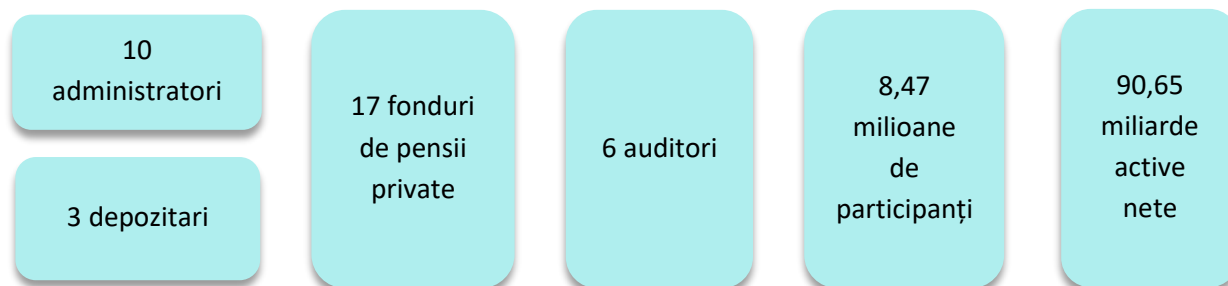
Scenariul stabilește șocuri specifice sectorului care oferă perspective asupra portofoliilor de investiții ale IORP, reflectând deprecierea corespunzătoare a investițiilor, defalcate pe cele mai importante sectoare și activități comerciale.

Este preconizat ca rezultatele exercițiului să fie publicate în decembrie 2022.

2. Piața pensiilor private din România

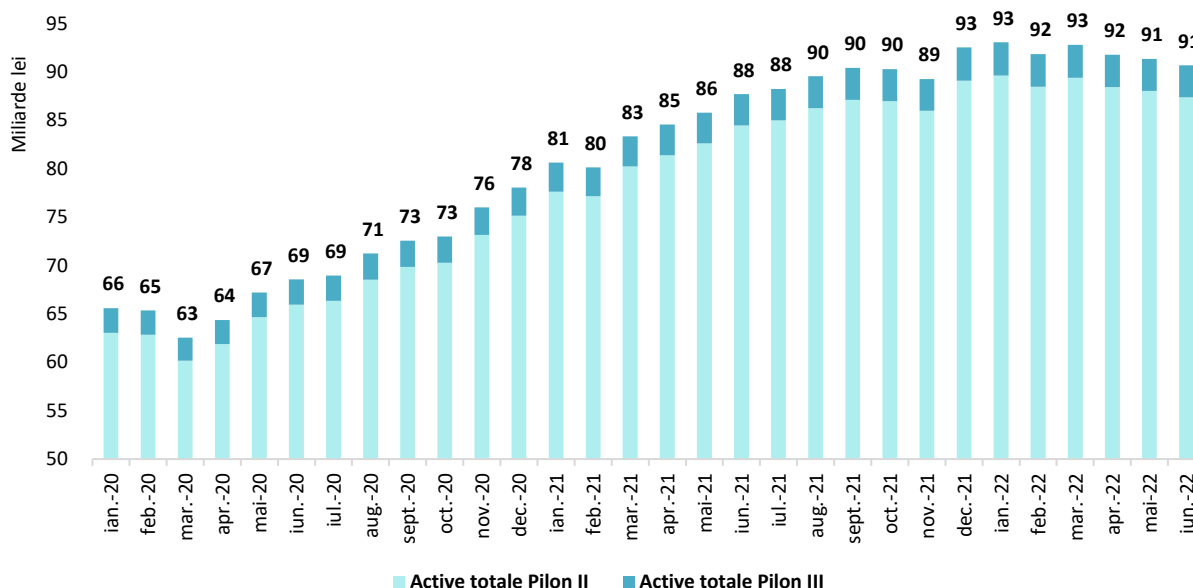
La finalul lunii iunie 2022, fondurile de pensii private (pilon II și pilon III) au acumulat active totale în valoare de 90,67 miliarde lei, cu 3% mai mult comparativ cu finalul primului semestru al anului precedent. Ca pondere în PIB, activele totale ale sistemului de pensii private au înregistrat un nivel de peste 7,5%, în primul trimestru al anului 2022.

Principalele caracteristici ale fondurilor de pensii private sunt enumerate mai jos:

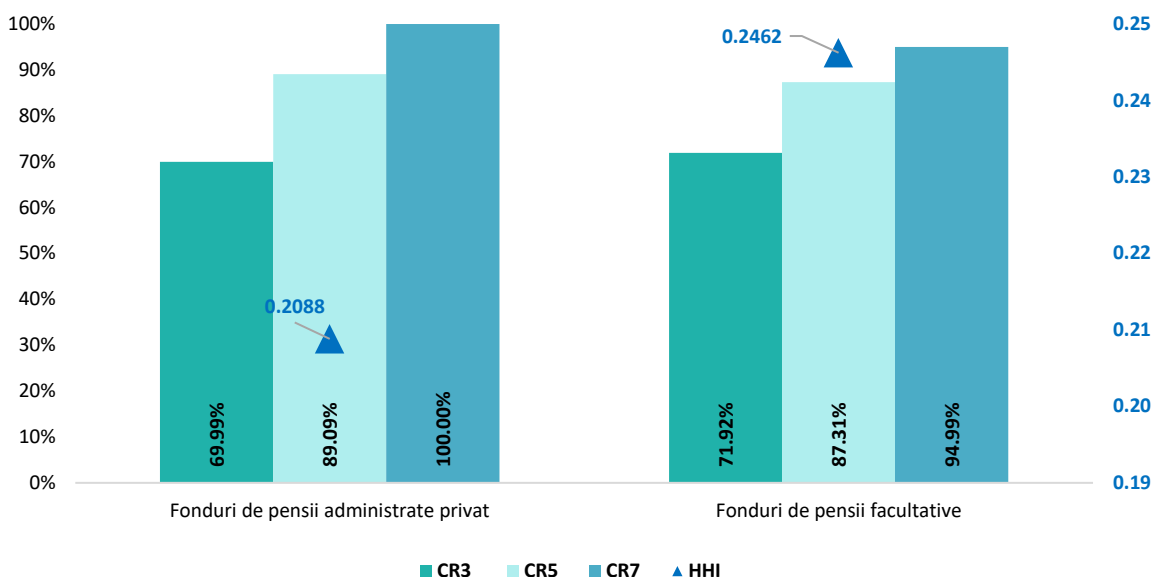
La 30 iunie 2022, politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital. Ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta aproximativ 70% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, în timp ce un procent de 25% a fost investit în acțiuni.

Grafic 11 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private

Activele fondurilor din pilonul III rămân la un nivel diminuat, reprezentând mai puțin de 4% din totalul activelor gestionate de sistemul de pensii private din România, fiind astfel oportună o încurajare a investițiilor populației în aceste instrumente.

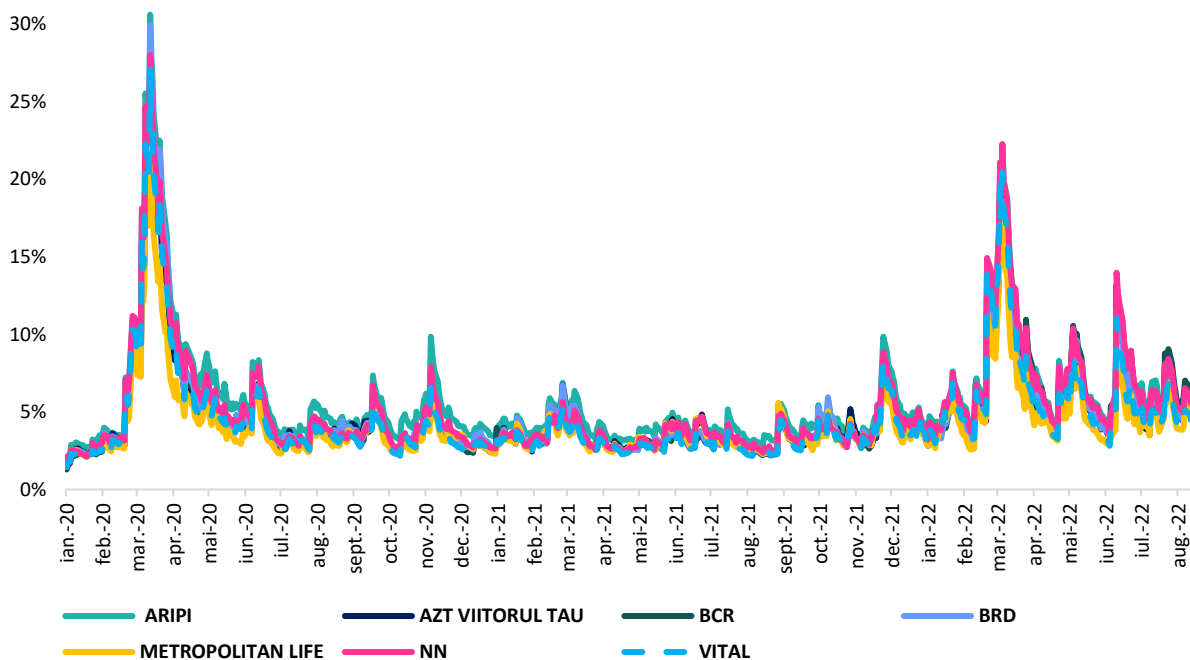
Grafic 12 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 30 iunie 2022)

Sursa: calcule ASF

Conform principalilor indicatori folosiți de Consiliul Concurenței, gradul de concentrare pe piața pensiilor private se menține unul ridicat, însă situația este explicabilă din motive obiective legate de mecanismul lor de funcționare și starea actuală a pieței.

Grafic 13 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)

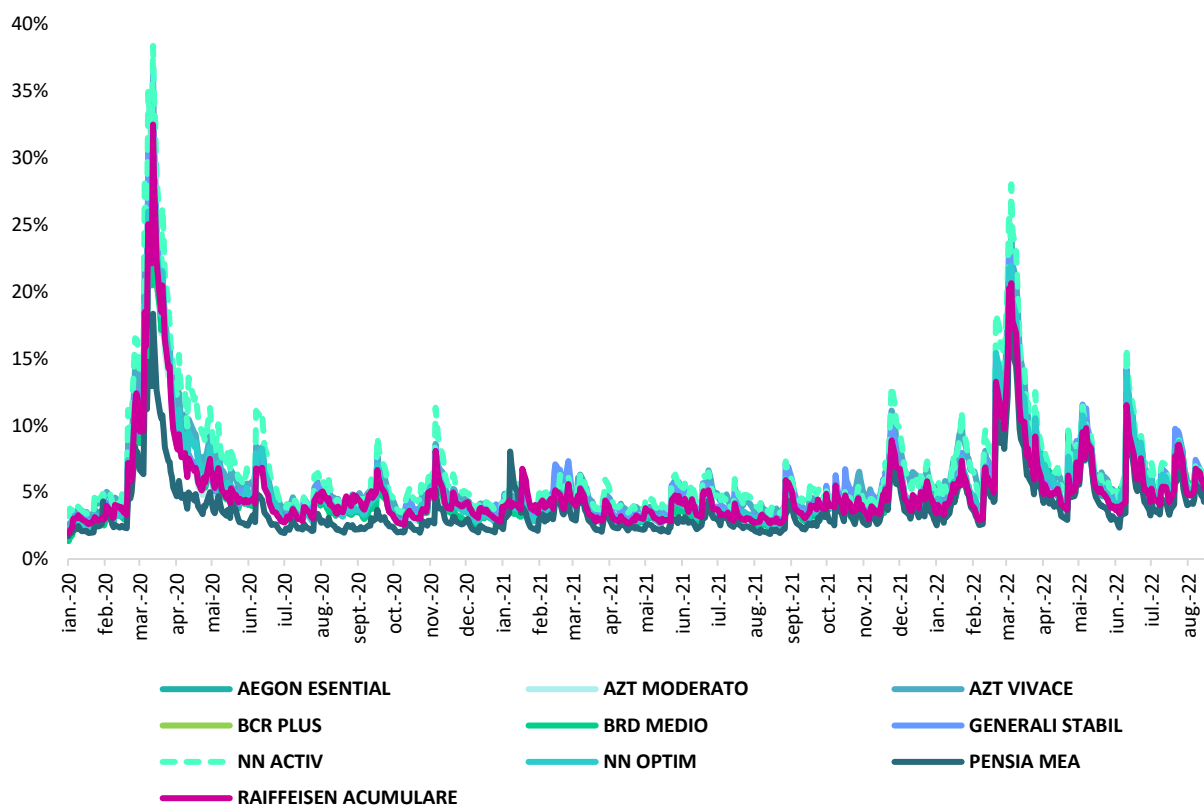
Sursa: prelucrare ASF

Piața bursieră din România a cunoscut în luna martie 2022 o volatilitate ridicată, corelată cu o tendință similară observată pentru majoritatea piețelor de capital din regiune, datorită conflictului dintre Ucraina și Rusia.

Pe parcursul semestrului I 2022, volatilitatea fondurilor de pensii private a înregistrat o creștere față de finalul anului 2021. Pe fondul apariției conflictului dintre Ucraina și Rusia, în luna martie 2022 se distinge un episod semnificativ de volatilitate atât pentru fondurile de pensii administrate privat, cât și pentru fondurile de pensii facultative, însă de o magnitudine mai redusă față de episodul din martie 2020, cauzat de primul val de pandemie COVID-19. După nivelurile ridicate înregistrate în trimestrul I (luna martie 2022), volatilitatea fondurilor de pensii private s-a diminuat pe parcursul trimestrului II 2022 și se observă o tendință descendentă în lunile iulie și august. Pe fondul majorării inflației, creșterii continue a ratei dobânzii, invaziei Rusiei în Ucraina și a unei potențiale recesiuni, nivelul de incertitudine rămâne unul ridicat.

Grafic 14 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II

La finalul lunii iunie 2022, erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară șapte fonduri de pensii administrate privat. Acestea sunt administrate de șapte administratori de fonduri de pensii private, activele acestora fiind încredințate spre păstrare unui număr de trei bănci din România cu rol de depozitari. **Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat a fost de 87,35 miliarde lei la finalul lunii iunie a anului 2022, în creștere cu aproximativ 3% comparativ cu aceeași dată a anului 2021. Comparativ cu decembrie 2021, activele nete s-au diminuat cu aproximativ 2%.** Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 30 iunie 2022 a fost de 7,88 milioane persoane, în creștere față de 7,79 milioane persoane la 31 decembrie 2021.

La nivelul Pilonului II, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 30 iunie 2022 a fost de circa 235 lei/participant, în timp ce la 31 decembrie 2021 valoarea acesteia a fost de 204 lei/participant. În perioada ianuarie-iunie 2022, contribuțiile virate în sistemul de pensii administrate privat au fost în cuantum de 5,43 miliarde lei, în creștere cu aproximativ 12% față de aceeași perioadă din anul 2021.

La 30 iunie 2022, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii administrate privat. Investițiile fondurilor de pensii administrate privat în titluri de stat au reprezentat 59% la 30 iunie 2022, un procent de 60%, fiind investit la 31 decembrie 2021 în acest tip de instrumente financiare. Investițiile în acțiuni au reprezentat, la 30 iunie 2022, un procent de 25% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul II. De asemenea, ponderi importante sunt investite și în obligațiuni corporative și fonduri de investiții la finalul primului semestru al anului 2022.

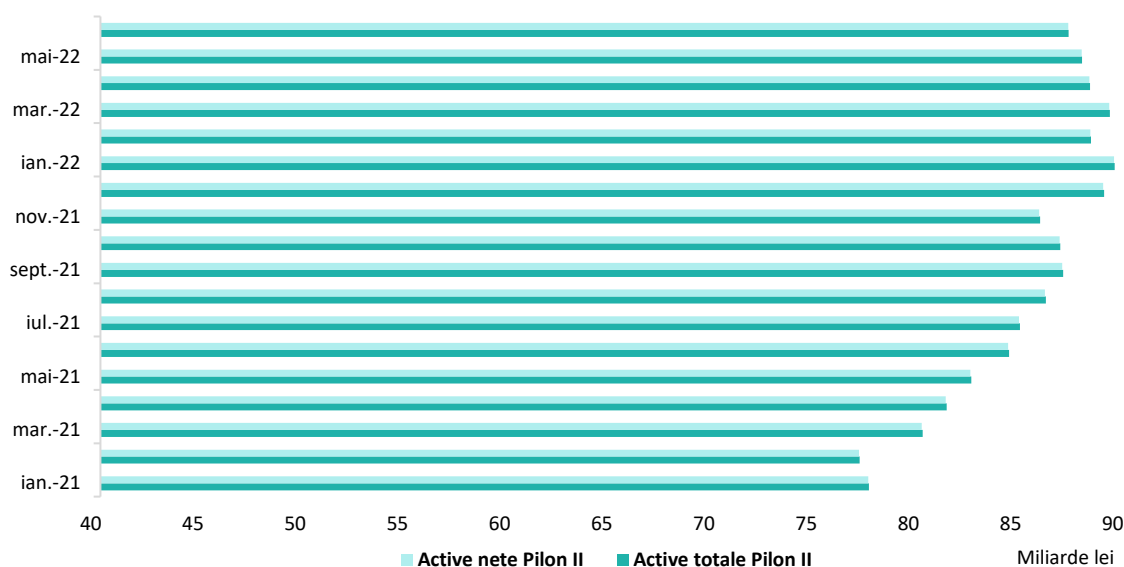
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat a fost 3,40% în iunie 2022, în scădere față de luna decembrie 2021 (5,79%).

La finalul lunii iunie 2022, valoarea medie a activului unui participant la sistemul pensiilor administrate privat era de 11.235 lei, înregistrând o creștere de 1% comparativ cu iunie 2021 și o diminuare de 2,6% față de trimestrul precedent. În perioada ianuarie-iunie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 182 milioane lei pentru aproximativ 11 mii de participanți și beneficiari.

3.1. Valoarea activelor

La finalul lunii iunie 2022, **valoarea totală a activelor fondurilor de pensii administrate privat a fost de 87,37 miliarde lei, iar valoarea activelor nete a atins nivelul de 87,35 miliarde lei, ambele fiind în creștere cu aproximativ 3% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior.**

Grafic 15 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat

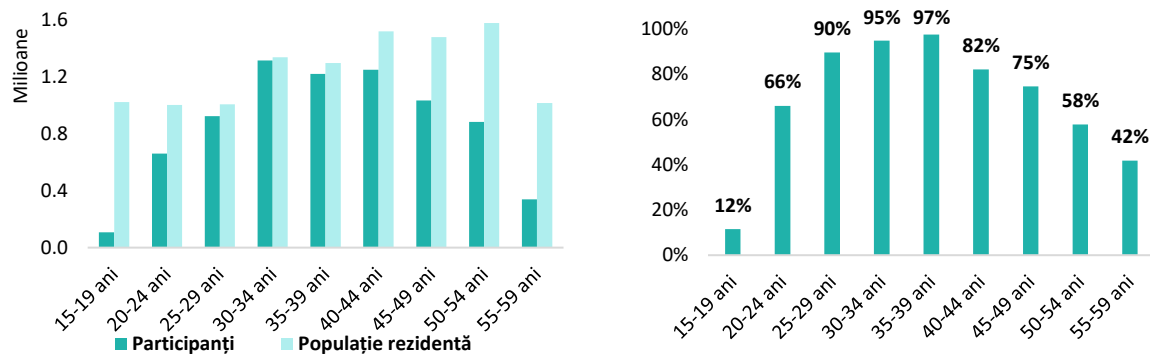

3.2. Participanți

La 30 iunie 2022, numărul total al participanților la sistemul de pensii administrate privat a fost de 7,88 milioane persoane, în creștere cu 2% comparativ cu aceeași dată a anului anterior. De la începutul anului până în luna iunie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 93 de mii de persoane, în creștere cu 18% față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii administrate privat în funcție de numărul de participanți, FPAP NN (26%), FPAP AZT Viitorul Tău (21%) și FPAP Metropolitan Life (14%), cumulând un procent de 61% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 30 iunie 2022, ponderea participanților cu vârsta de până în 35 ani a fost de 37% din totalul participanților, iar ponderea celor cu vârstă de peste 35 ani a fost de 63%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 48%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 52%.

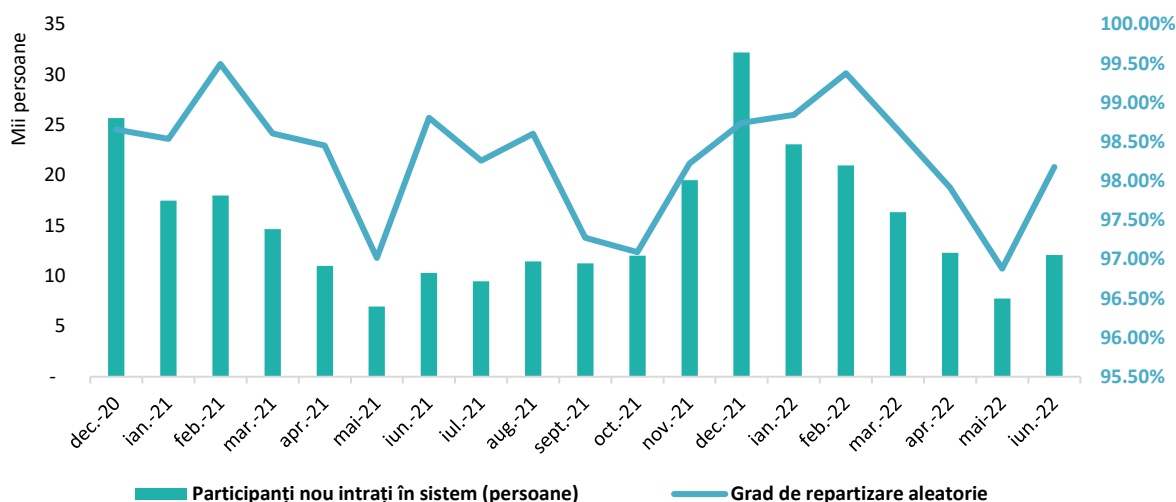
Grafic 16 Structura pe vârste la 30 iunie 2022 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare a pensiilor private (dreapta)

Sursa: ASF, INS

În ceea ce privește gradul de penetrare a pensiilor private în rândul populației rezidente, se observă o acoperire bună a grupelor de vârstă medie (25-44 ani), cu o scădere din ce în ce mai pronunțată pentru vârstele mai apropiate de vârsta de pensionare. Acest fapt nu este surprinzător, având în vedere introducerea relativ recentă a pensiilor private în România, însă sugerează o presiune în creștere pe bugetul de pensii de stat în următoarele câteva decenii (această presiune fiind accentuată și de îmbătrânirea populației).

Grafic 17 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem și a gradului de repartizare aleatorie

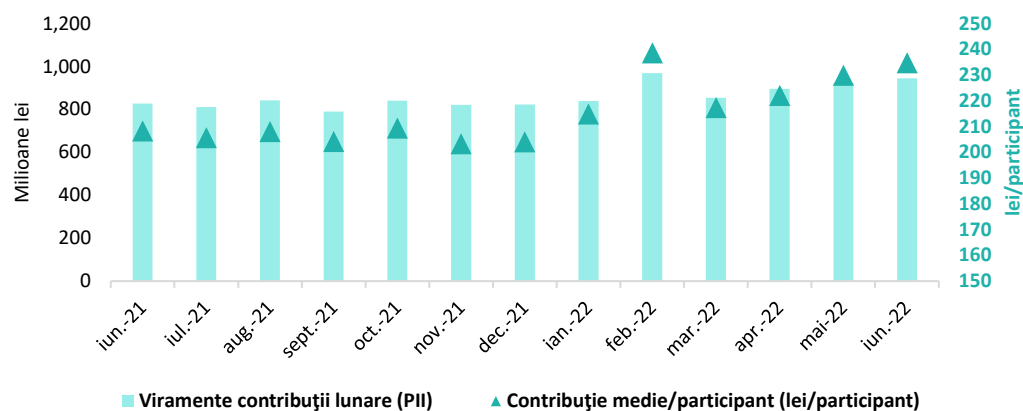
Un număr de aproximativ 91 de mii de persoane au fost repartizate aleatoriu către un fond de pensii administrat privat în primul semestru al anului 2022, reprezentând 99% din totalul persoanelor nou intrate în sistem.

3.3. Contribuții

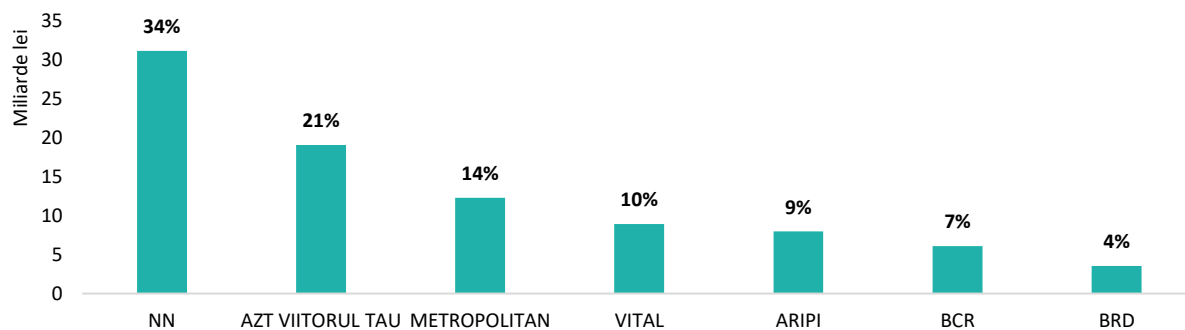
De la începutul anului până în luna iunie 2022, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii administrate privat în cuantum de 5,43 miliarde lei, cu 12% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. În luna iunie 2022 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 946 milioane lei, în creștere comparativ cu luna decembrie 2021 (823 milioane lei).

Contribuția medie per participant a fost de circa 235 lei în luna iunie 2022, cu 13% mai mult comparativ cu cea înregistrată în luna iunie 2021. Aceasta a cunoscut o evoluție pozitivă continuă de la înființarea sistemului de pensii administrate privat până în prezent.

Grafic 18 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant

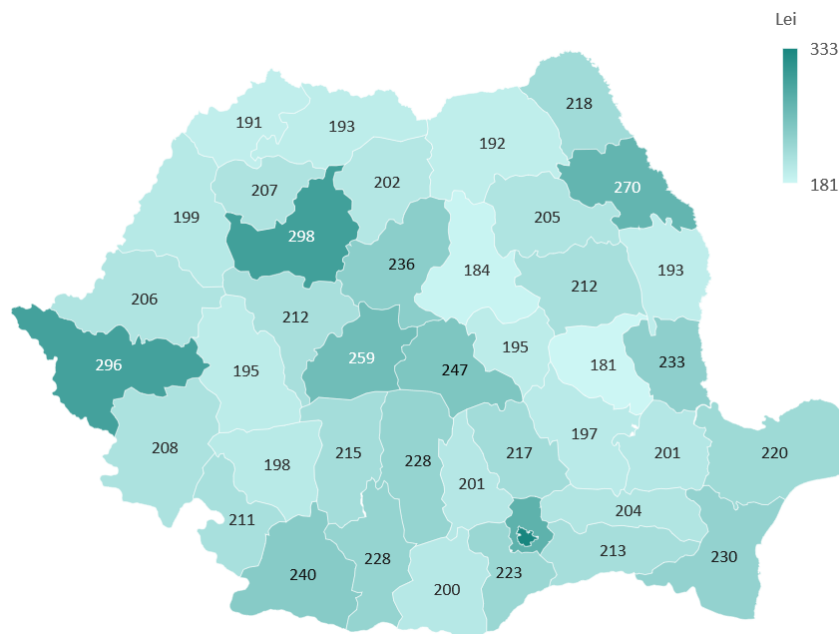

Grafic 19 Active administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022

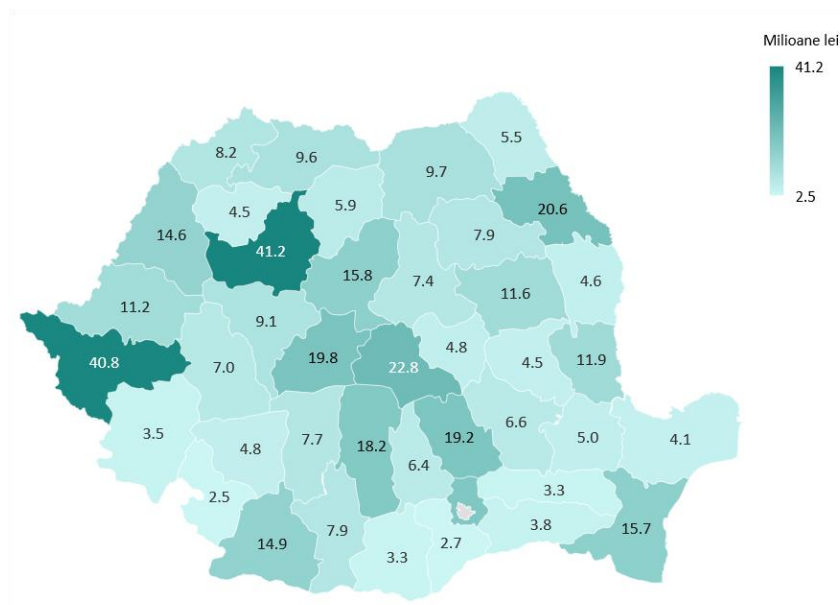
Piața fondurilor de pensii administrate privat înregistrează un grad ridicat de concentrare, primele trei fonduri totalizând 70% din active.

Grafic 20 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna iunie 2022

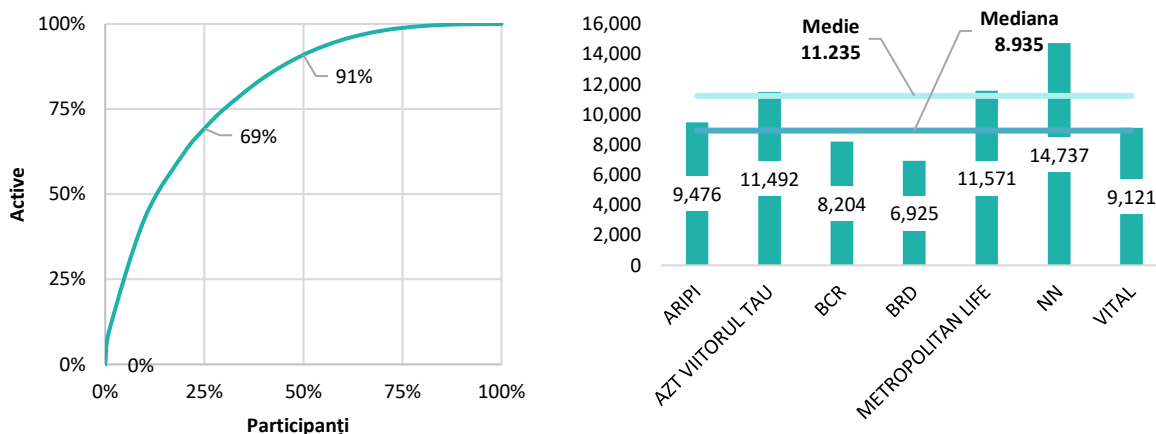
Contribuția lunară medie variază puternic în funcție de județ, cele mai mari valori fiind înregistrate în Municipiul București (333 lei/participant), Cluj (298 lei/participant), Timiș (296 lei/participant), Ilfov (274 lei/participant) și Iași (270 lei/participant). Cele mai mici contribuții lunare medii se înregistrează în Satu Mare (191 lei/participant), Harghita (184 lei/participant) și Vrancea (181 lei/participant).

Grafic 21 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 244 milioane) în luna iunie 2022

În ceea ce privește contribuțiile lunare totale, se păstrează diferența accentuată între regiuni, Municipiul București înregistrând cele mai mari valori (244 milioane lei), urmat de Cluj (41 milioane lei) și Timiș (41 milioane lei). La polul opus se află sudul țării – Caraș-Severin, Teleorman, Ialomița, Giurgiu și Mehedinți înregistrând cele mai scăzute valori (între 2,5 și 3,5 milioane lei).

Grafic 22 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 iunie 2022

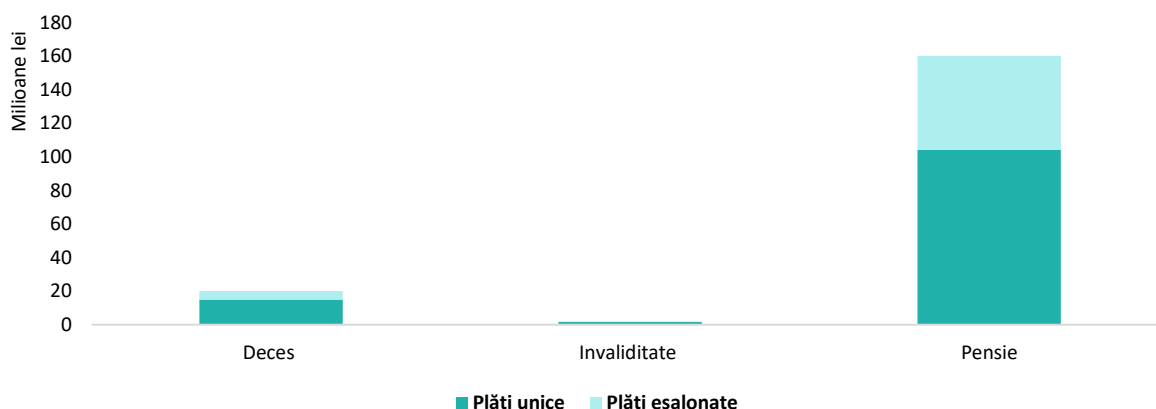

Distribuția valorii conturilor participanților arată o concentrare mare, 62% din active fiind deținute de doar 20% din participanți. Cel mai mare cont are o valoare de 1,41 milioane lei, iar cel mai mic are o valoare de 1 leu. Totodată, peste 20% dintre participanți dețin active sub valoarea de 950 lei.

3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

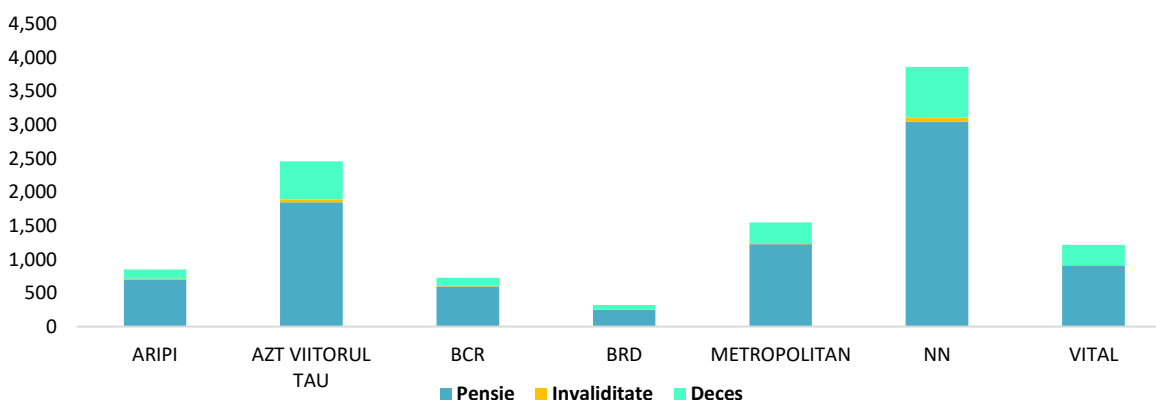
În perioada ianuarie-iunie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net în valoare de circa 182 milioane lei către 11 mii de participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 88% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 11% ca urmare a decesului participantului și 1% ca urmare a invalidității.

Grafic 23 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-iunie 2022

În semestrul I 2022, ca și modalitate de plată a activului personal net, participanții/beneficiarii au preferat plățile unice în detrimentul celor eşalonate, în procent de 70%. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 104 milioane lei și plăți eşalonate în valoare de circa 56 milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 15 milioane lei și plăți eşalonate în cuantum de 5 milioane lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Ca urmare a invalidității, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 1,5 milioane de lei aferent plăților unice și 410 mii de lei prin plăți eşalonate.

Grafic 24 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-iunie 2022

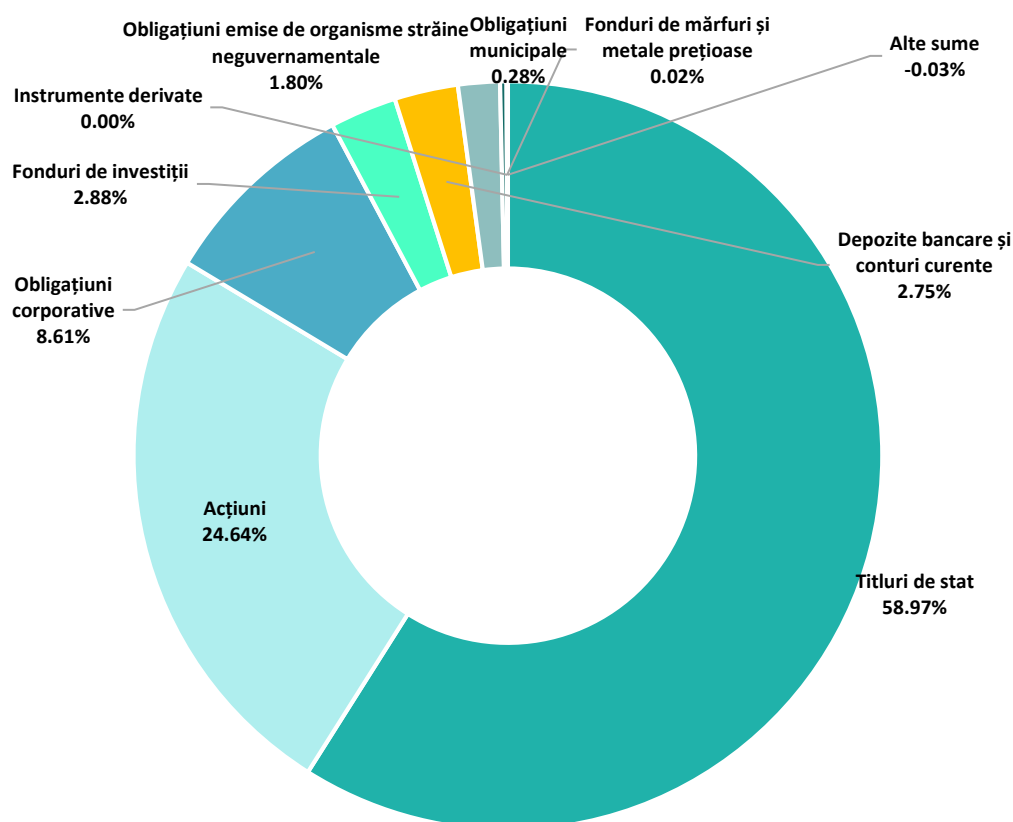

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele șase luni ale anului 2022 au fost înregistrate de FPAP NN (35%), FPAP AZT Viitorul Tău (22%) și FPAP Metropolitan Life (14%), fiind și fondurile cu cel mai mare număr de participanți. Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii administrate privat.

3.5. Structura investițiilor

Având un orizont pe termen lung, activele fondurilor de pensii private reprezintă o sursă stabilă de finanțare a economiei și a statului. Conform legislației în vigoare, fondurilor de pensii private urmează o strategie generală conservatoare, investițiile acestora fiind realizate preponderent în obligațiuni suverane, dar și în companii listate pe piața de capital, care sunt transparente și care respectă guvernanta corporativă, stimulând astfel dezvoltarea pieței primare și secundare.

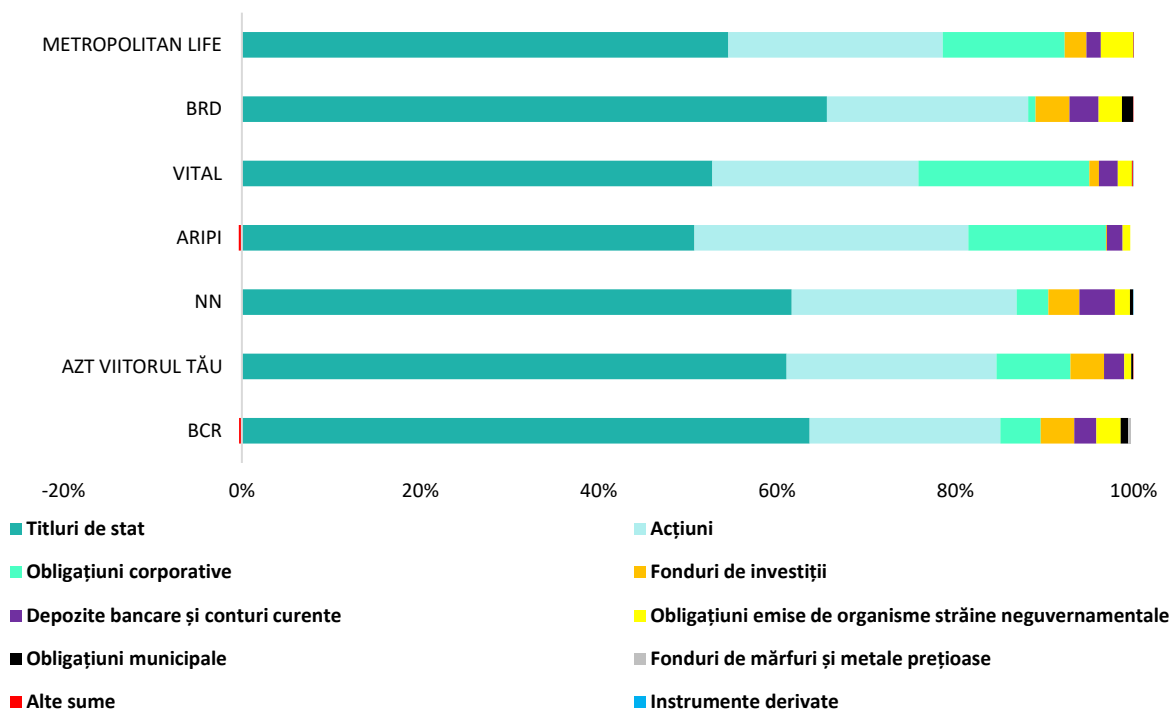
Grafic 25 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022

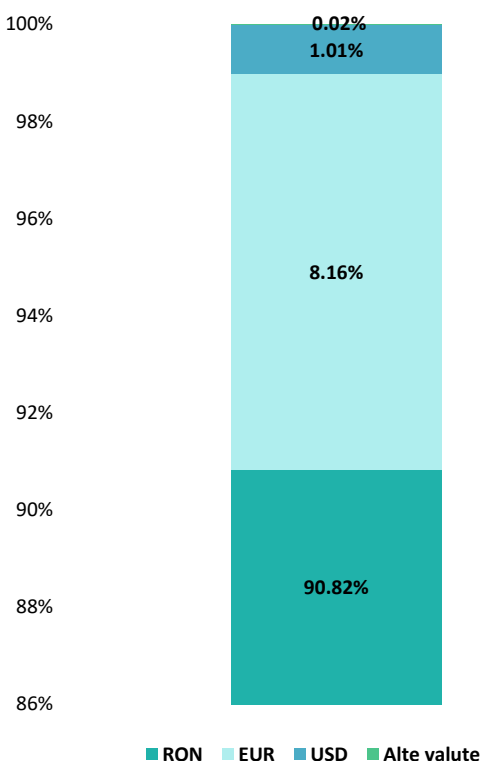
Toate fondurile de pensii administrate privat au investit majoritar în obligațiuni suverane, în procente de peste 51% din activele totale. Dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat, FPAP BRD a investit cel mai mare procent din active în titluri de stat, aproximativ 65,6%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii în procente semnificative.

Grafic 26 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022

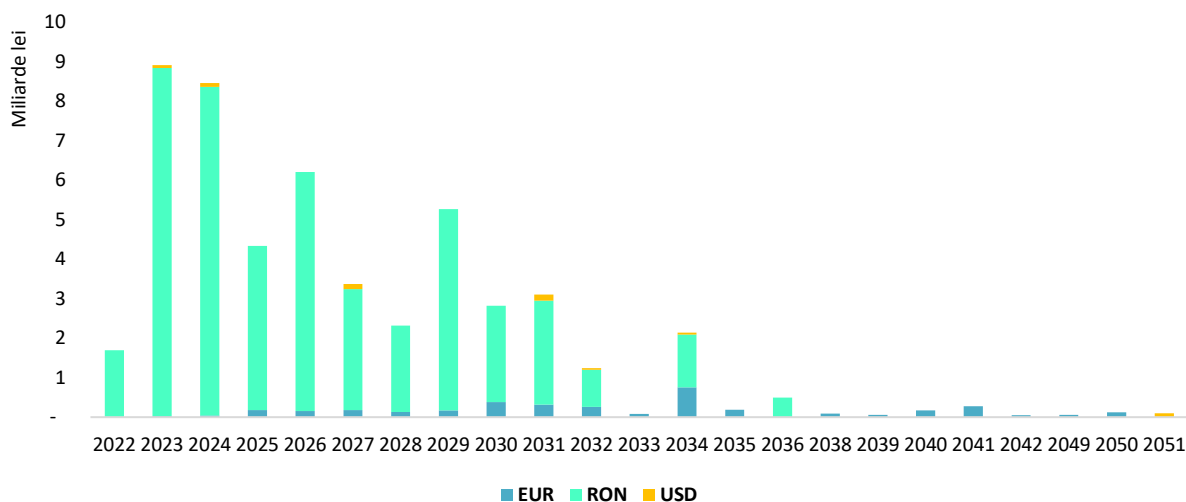
Grafic 27 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022

Investițiile locale ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat un procent de aproximativ 90,82%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (8,16%) și dolar american (1,01%) la finalul lunii iunie 2022. Doi administratori de fonduri de pensii private au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar la finalul primului semestru al anului 2022.

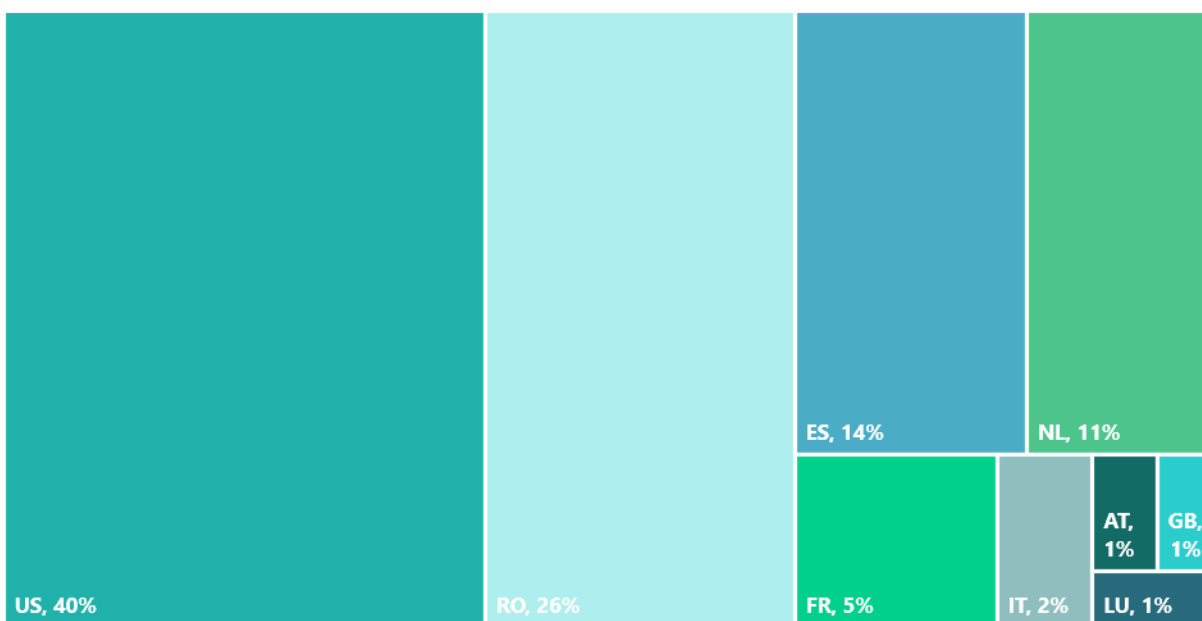
Titlurile de stat denuminate în lei înregistrează un procent semnificativ (92%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii administrate privat la 30 iunie 2022, cele denuminate în euro fiind 7% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2030 și 2034.

Grafic 28 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022

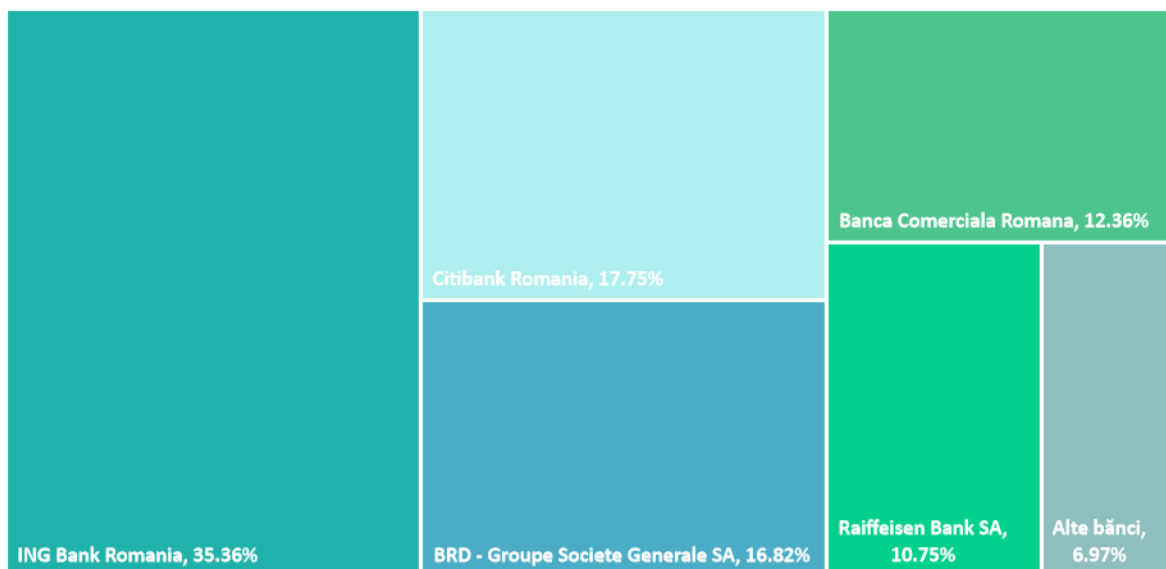
La finalul lunii iunie 2022, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de 7,53 miliarde lei, având o pondere de 8,62% în totalul activelor fondurilor de pensii administrate privat. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale s-au situat la un procent de 1,81%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 0,28%.

Grafic 29 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 iunie 2022

Emitenții obligațiunilor corporative provin din țări precum SUA (40%), Spania (14%), Olanda (11%), Franța (5%), emitenții locali fiind în procent de 26%. Fondurile de pensii administrate privat au investit în obligațiuni corporative românești emise de Banca Comercială Română în procent de aproximativ 16,34% din totalul obligațiunilor corporative, Raiffeisen Bank SA în procent de 7,24%, UniCredit Bank SA în procent de 1,57% și Alpha Bank România SA în procent de 0,36%.

Grafic 30 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 iunie 2022

Plasamentele fondurilor de pensii administrate privat în depozite bancare și conturi curente, la 30 iunie 2022, se situau în jurul valorii de 2,40 miliarde lei. Principalele cinci instituții la care fondurile de pensii administrate privat dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: ING Bank România, Citibank România, BRD - Groupe Société Générale SA, Banca Comercială Română și Raiffeisen Bank SA.

3.6. Rate de rentabilitate

Rata de rentabilitate a unui fond de pensii administrat privat pe o perioadă reprezintă diferența dintre valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare a perioadei și valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă, totul raportat la valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă. Rata de rentabilitate anualizată a unui fond de pensii administrat privat se măsoară pentru perioada ultimelor 60 de luni anterioare efectuării calculului.

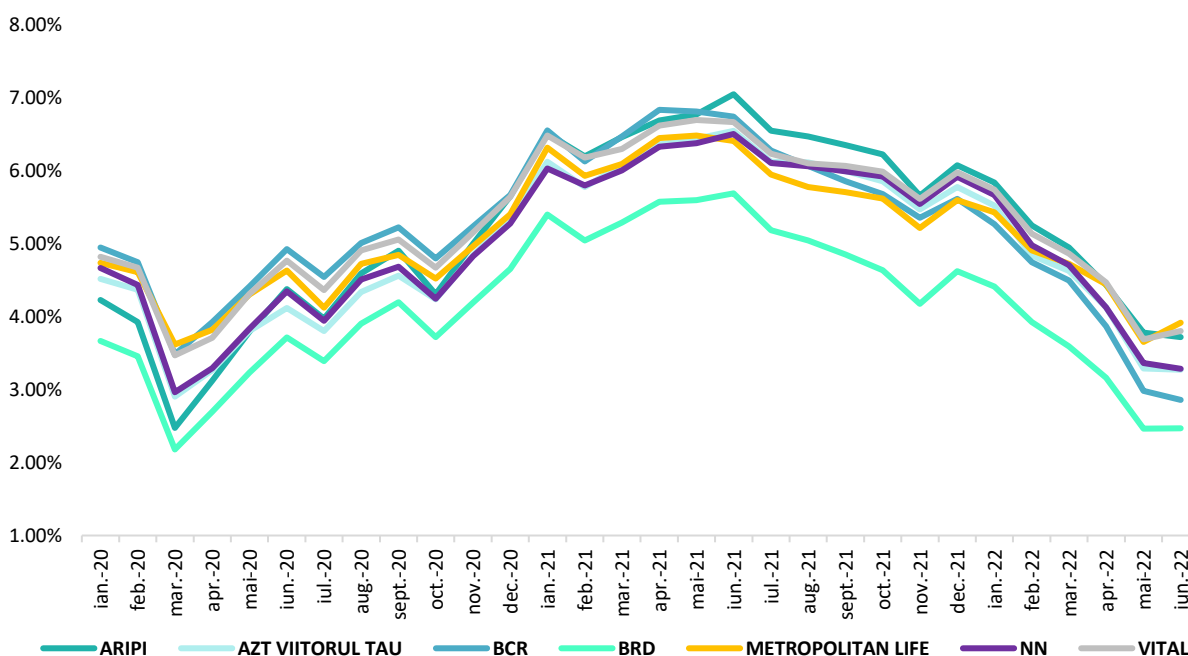
Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat următoarele valori la finalul lunii iunie 2022, comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 4 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

Denumire fond de pensii administrat privat	Iunie 2021	Iunie 2022
ARIPI	7,0458%	3,7187%
AZT VIITORUL TAU	6,5439%	3,2690%
BCR	6,7376%	2,8578%
BRD	5,6876%	2,4667%
METROPOLITAN LIFE	6,4036%	3,9135%
NN	6,5012%	3,2854%
VITAL	6,6640%	3,8021%

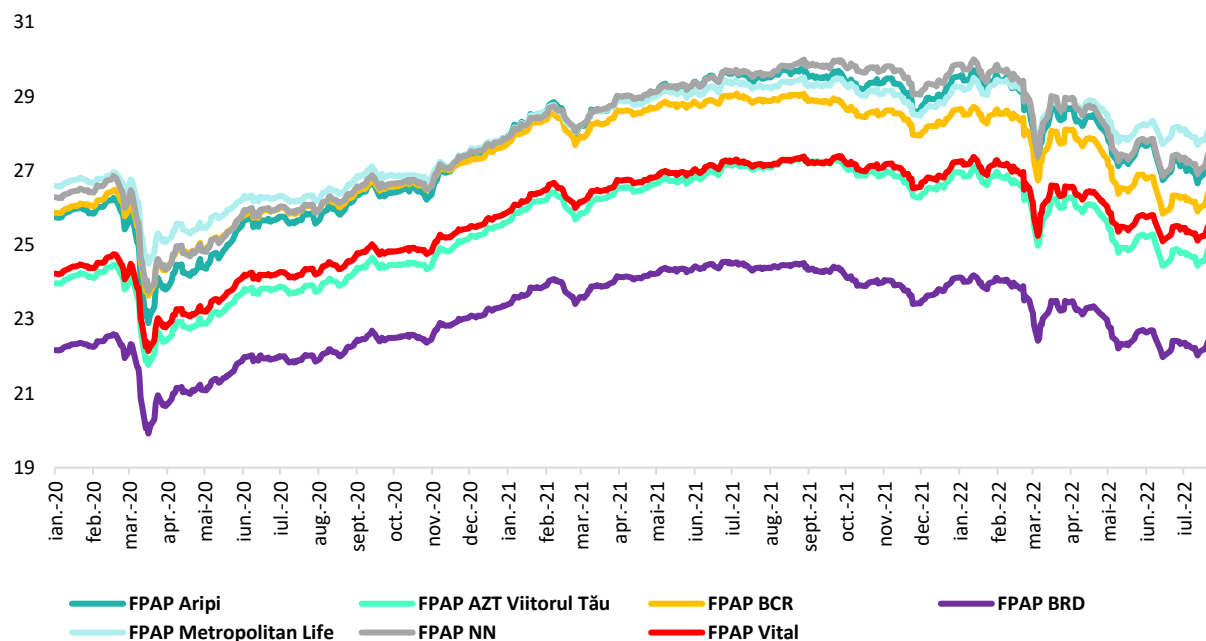
Toate fondurile de pensii administrate privat au înregistrat scăderi ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul primului semestru al anului 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, în principal ca urmare a deprecierei valorii titlurilor de stat din portofoliile investiționale. Incertitudinile macroeconomice generate de criza energetică amplificată de conflictul militar din Ucraina, precum și de inflația persistentă din economia europeană sunt factorii care stau la baza creșterii ratelor de dobândă și, implicit, scăderea valorii obligațiunilor suverane.

Grafic 31 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

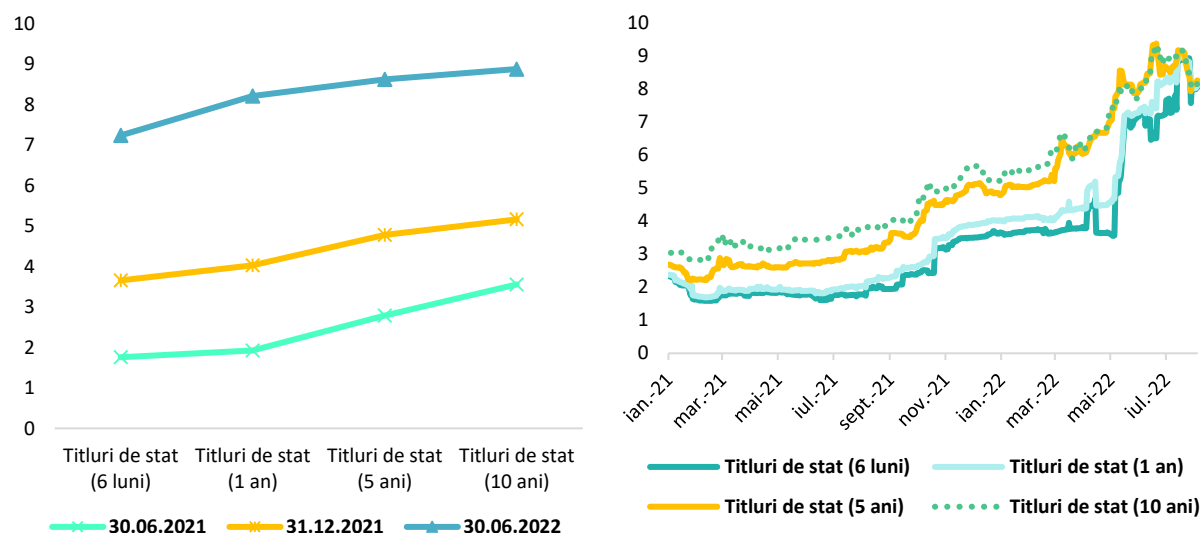
Valoarea unității de fond (VUAN) reprezintă raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată și numărul total de unități ale fondului la aceeași dată. În prezent, valorile unităților de fond se mențin constante, însă la un nivel ușor mai redus comparativ cu cel înregistrat înaintea izbucnirii războiului din Ucraina.

Grafic 32 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)

Ratele de dobândă au înregistrat creșteri în prima parte a anului 2022, determinate fiind de intensificarea presiunilor inflaționiste, dar și de războiul din Ucraina și repercusiunile acestuia (persistența primei de risc suveran la un nivel ridicat pentru România). Ținând cont de procentul semnificativ al obligațiunilor în portofoliile fondurilor de pensii, în special titluri de stat, se evidențiază o scădere a valorii activelor în primele luni ale acestui an (în luna iunie 2022 activele au scăzut cu 2% comparativ cu finalul anului 2021).

Grafic 33 Curba randamentelor titlurilor de stat

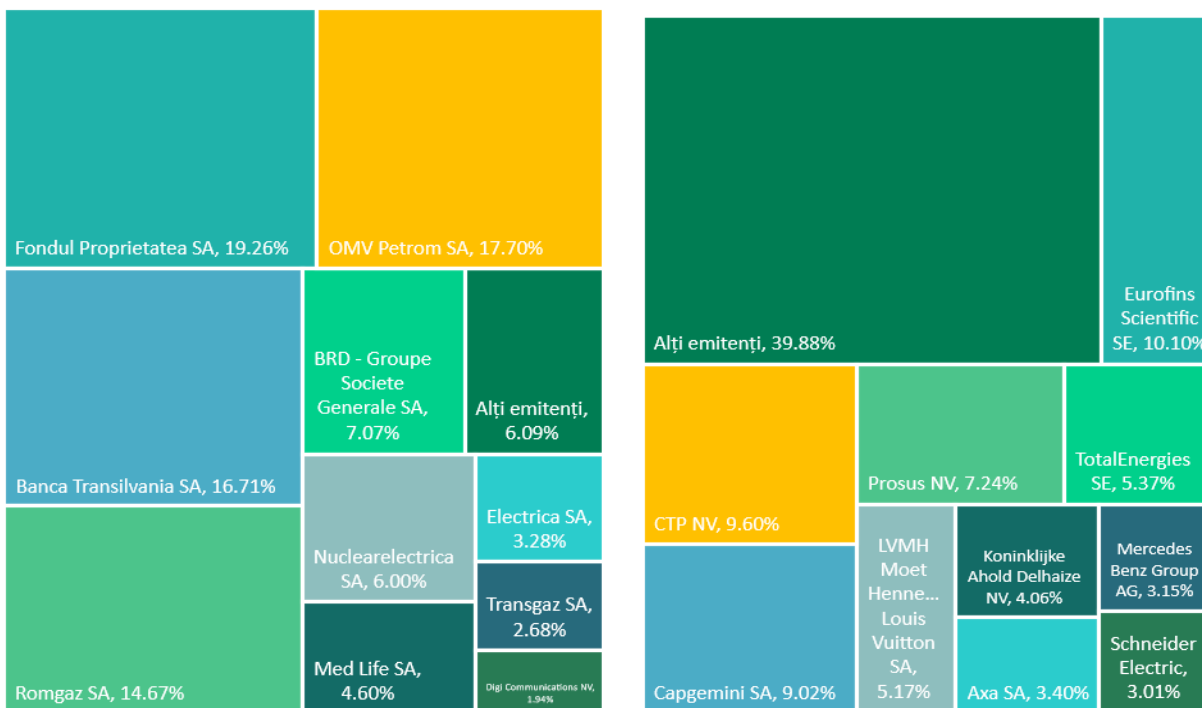

Randamentele obligațiunilor de stat din România au înregistrat creșteri semnificative pentru toate maturitățile (6M – 10Y) la finalul primului semestru al anului 2022 față de 30 iunie 2021. Creșterea randamentelor a fost bruscă (prețurile obligațiunilor și randamentele se mișcă în direcții opuse).

Amploarea mișcărilor randamentului a fost diferită de la o piață la alta. Curba randamentelor pentru titlurile de stat este ascendentă, ceea ce indică o creștere a riscului de credit.

Fondurile de pensii administrate privat investesc în emitenți care respectă guvernanta corporativă și sunt transparente. La 30 iunie 2022, sistemul pensiilor administrate privat din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 25%. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (93%), restul fiind emitenți din alte state (7%).

Grafic 34 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 30 iunie 2022

La 30 iunie 2022, principalii emitenți de acțiuni sunt companiile aflate în topul celor mai tranzacționate companii pe segmentul principal la BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Franța, Germania sau Olanda.

Începând cu anul 2013, instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcarea la piață, indiferent de perioada de timp pentru care sunt prevăzute a fi deținute în portofolii. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Cu toate acestea, orizontul investițional al fondurilor de pensii private este unul pe termen lung, fondurile demonstrând o bună reziliență în urma șocurilor care au afectat piețele financiare în trecut.

Ca urmare a deteriorării climatului din sfera piețelor internaționale de capital, în contextul evenimentelor din Ucraina și consecințelor acestora, piețele financiare au înregistrat volatilități majore în ultima perioadă. De-a lungul timpului, însă, fondurile de pensii din Pilonul II au mai înregistrat episoade temporare de volatilitate ridicată, scăderile fiind recuperate rapid.

4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III

La finalul lunii iunie 2022, zece fonduri de pensii facultative erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară, fiind administrate de opt societăți de administrare a fondurilor de pensii private. Activitatea de depozitare și custodie a activelor fondurilor de pensii facultative este realizată de doi depozitari.

Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii facultative a fost de 3,296 miliarde lei la finalul lunii iunie 2022, în creștere cu aproximativ 2% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent și în scădere cu 3,3% comparativ cu luna decembrie 2021. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 30 iunie 2022, a fost de 590 de mii de persoane, la 31 decembrie 2021 fiind înregistrați un număr de 564 de mii de persoane.

La nivelul Pilonului III, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 30 iunie 2022 a fost de aproximativ 154 lei/participant, în creștere cu 11% comparativ cu luna iunie 2021. În perioada ianuarie-iunie 2022, contribuțiile virate în sistemul de pensii facultative au fost în cuantum de aproximativ 240 milioane lei, în creștere cu 27% față de aceeași perioadă din anul 2021.

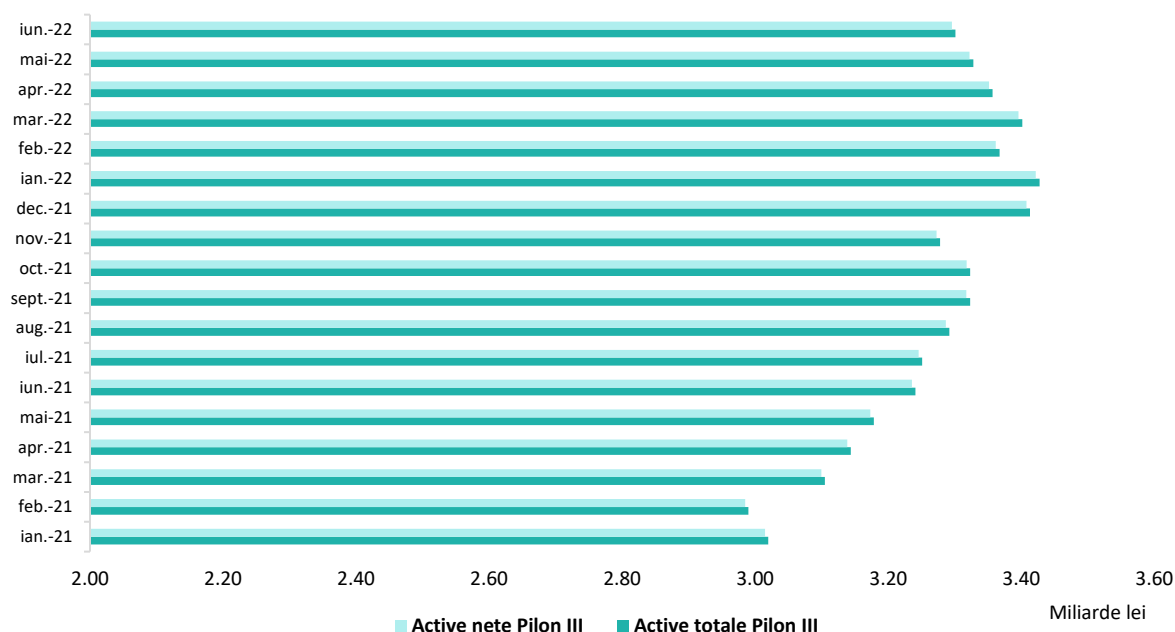
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc ridicat a fost 4,22% în iunie 2022, în luna decembrie 2021 valoarea acesteia fiind de 6,42%. Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc mediu a înregistrat un nivel de 1,20% la finalul lunii iunie 2022, scăzută comparativ cu cea înregistrată în luna decembrie 2021 (4,66%).

La finalul lunii iunie 2022, valoarea medie a unui cont în sistemul pensiilor facultative era de 5.588 lei, cu 6% diminuată comparativ cu iunie 2021, totodată reprezentând 50% din valoarea unui cont mediu din fondurile de pensii administrate privat. În intervalul ianuarie-iunie 2022 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de aproximativ 55 milioane lei pentru aproximativ 5,5 mii de participanți și beneficiari.

4.1. Valoarea activelor

Activele nete ale fondurilor de pensii facultative au crescut în luna iunie 2022 comparativ cu aceeași lună a anului anterior cu aproximativ 2%. Activele totale ale fondurilor de pensii facultative au avut o evoluție descendentă în prima jumătate a anului 2022, ca urmare a contextului macroeconomic instabil, însă scăderile temporare ale acestora sunt mereu recuperate rapid așa cum demonstrează episoadele similare din trecut.

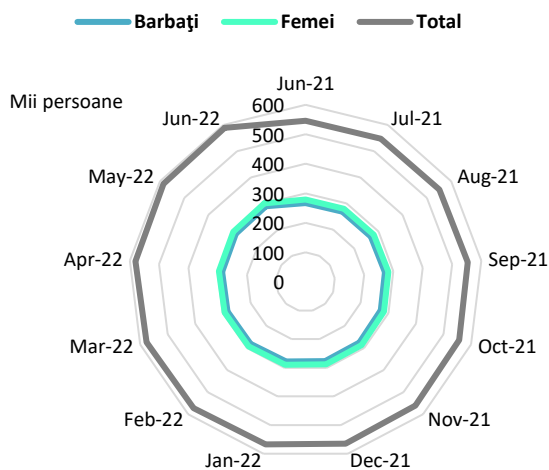
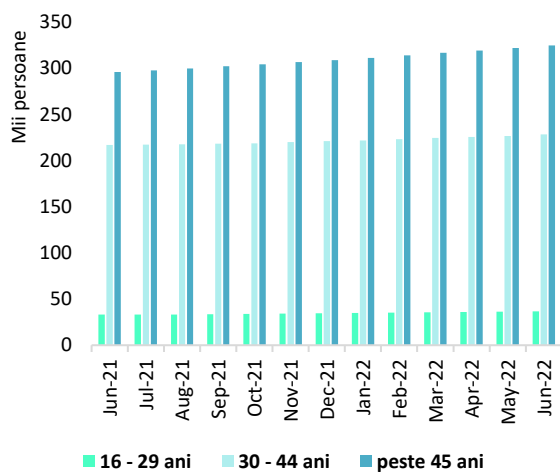
Grafic 35 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative

4.2. Participanți

La 30 iunie 2022, numărul total al participanților la sistemul de pensii facultative a fost de 590 de mii de persoane, în creștere cu 8% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. De la începutul anului până în luna iunie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 30 mii de persoane, cu 22% mai mult față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii facultative în funcție de numărul de participanți, FPF NN Optim (37%), FPF BCR Plus (24%) și FPF NN Activ (11%) s-au menținut pe primele poziții, cumulând un procent de aproximativ 72% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

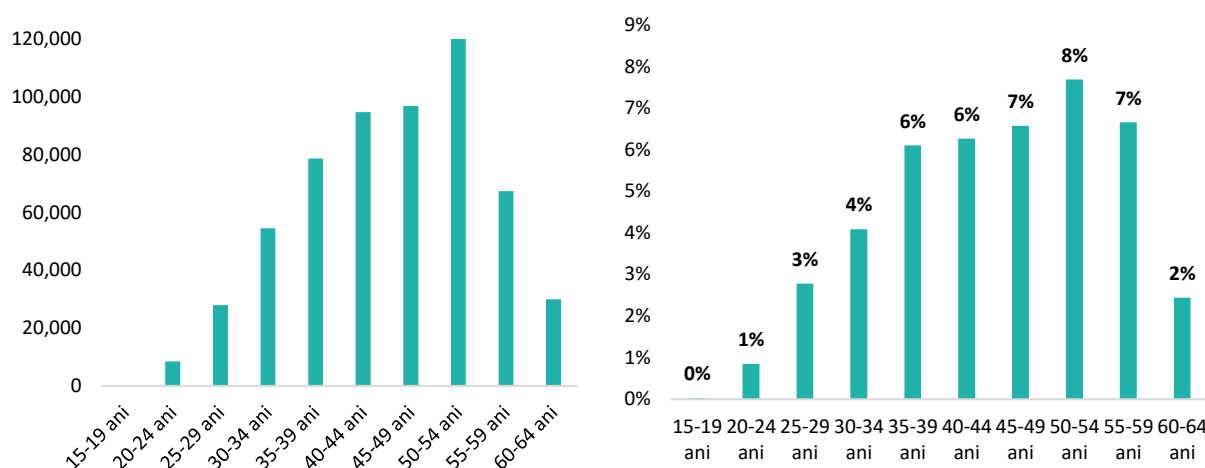
Grafic 36 Evoluția structurii participanților pe grupe de vârstă (stânga) și pe gen (dreapta)

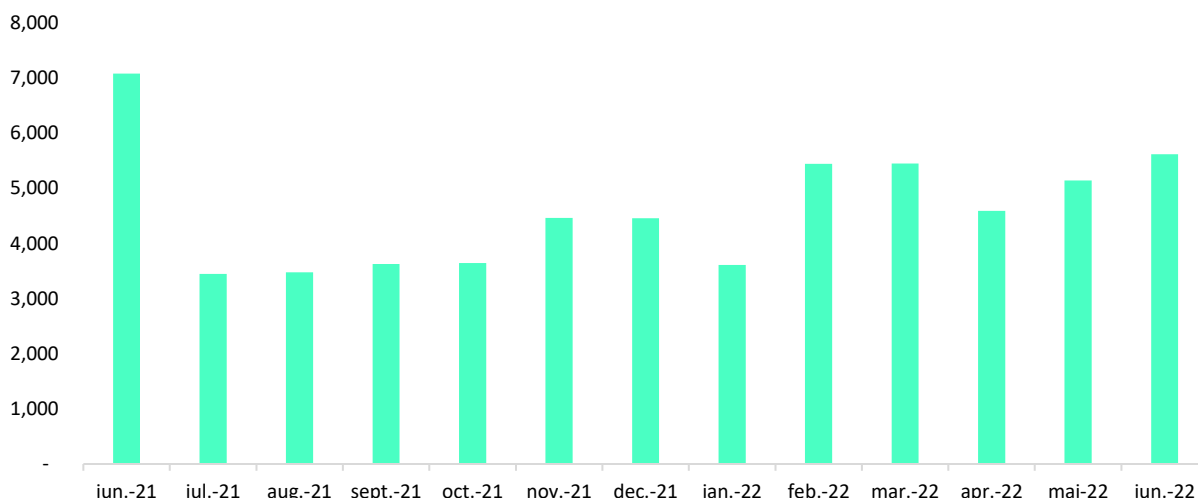
În decursul ultimelor luni, se observă o evoluție staționară a structurii participanților în funcție de vârstă acestora sau genul lor. În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 30 iunie 2022, ponderea participanților cu vârstă cuprinsă între 16-29 ani a fost de 6% din totalul participanților, ponderea celor cu vârstă cuprinsă între 30 și 44 ani a fost de 39% și ponderea celor de peste 45 ani a fost de 55%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 51%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 49%.

Grafic 37 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta)

Se observă un grad scăzut de penetrare a pensiilor facultative, care oscilează între 4 și 8% din populație pentru cele mai multe grupe de vârstă. Având în vedere evoluția demografică, care va pune presiune pe sistemul public de pensii, precum și valoarea relativ scăzută a contului mediu aferent Pilonului II, rezultă o nevoie de a încuraja investițiile populației în sistemul pensiilor facultative.

Grafic 38 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative

Numărul de participanți nou intrați în sistem în luna iunie 2022, a atins nivelul de 5,6 mii persoane. În luna iunie 2022, fondul de pensii facultative NN Optim a înregistrat cel mai mare număr de persoane nou intrate în sistem, pe următoarele locuri fiind FPF Pensia Mea și FPF Raiffeisen Acumulare.

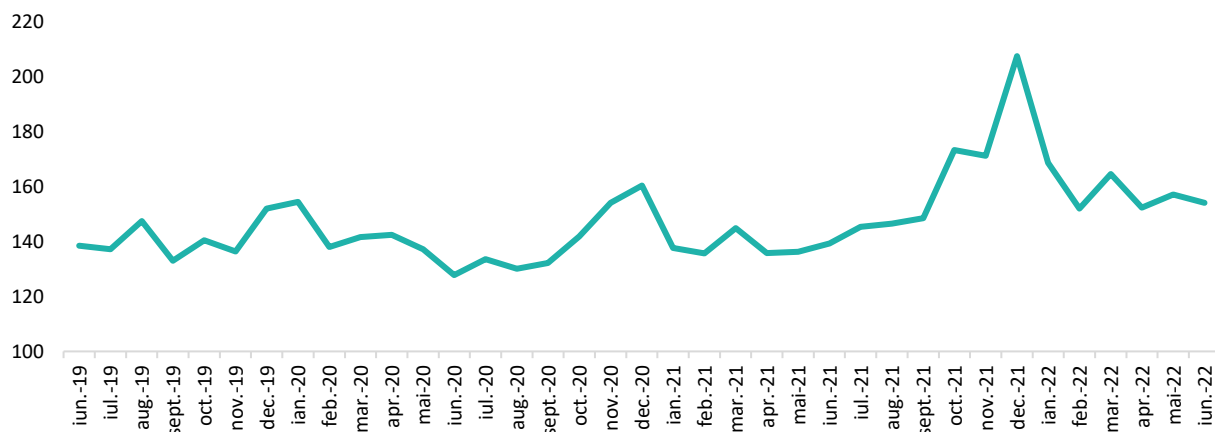
4.3. Contribuții

De la începutul anului până în luna iunie 2022, inclusiv, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii facultative în valoare de 240 milioane lei, în creștere cu 27% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2021. În luna iunie 2022 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 40 milioane lei, cu 21% mai mult comparativ cu luna iunie 2021.

Contribuția medie per participant a fost de circa 154 lei în luna iunie 2022, valoare mai mică decât în luna decembrie 2021 și în creștere față de aceeași lună a anului 2021. Aceasta a cunoscut o evoluție pozitivă continuă de la înființarea sistemului de pensii facultative până la începutul pandemiei, deteriorându-se ușor din martie 2020, însă revenind la trendul de creștere în perioada următoare.

În primele șase luni ale anului 2022, contribuțiile totale brute au înregistrat o creștere de 27% față de perioada corespondentă a anului 2021, după ce, de-a lungul anului 2021, au înregistrat o creștere de 16% față de anul anterior, iar în 2020 înregistraseră o creștere de 8% față de 2019.

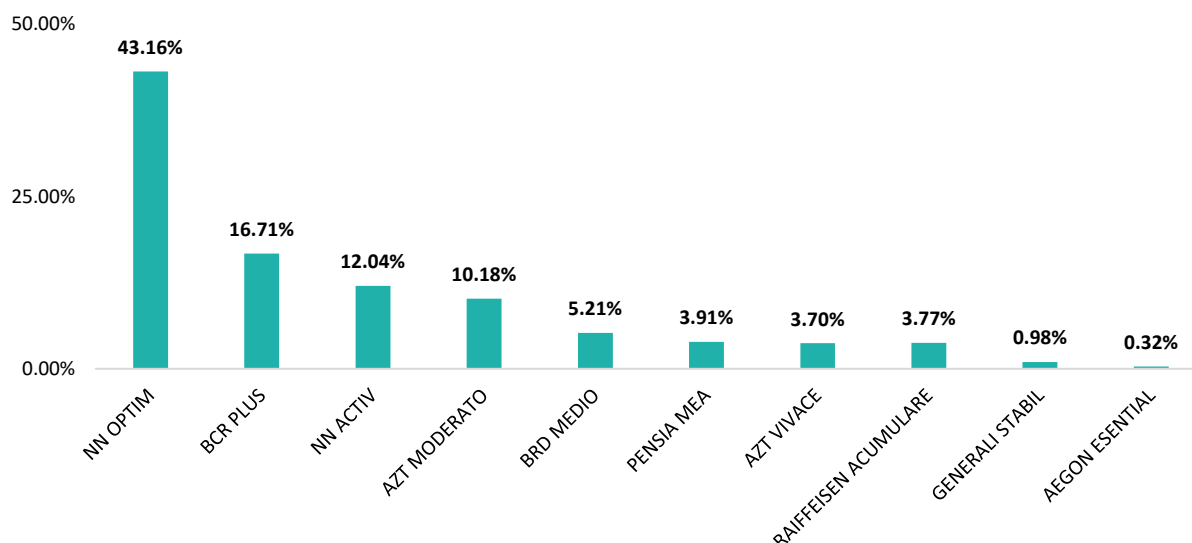
Grafic 39 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate

Grafic 40 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)

Grafic 41 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022

Se observă o concentrare a fondurilor de pensii facultative chiar mai puternică decât în cazul fondurilor de pensii administrate privat (pilonul II), fondurile administrate de NN ASIGURĂRI deținând 55% din piață.

Grafic 42 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 iunie 2022

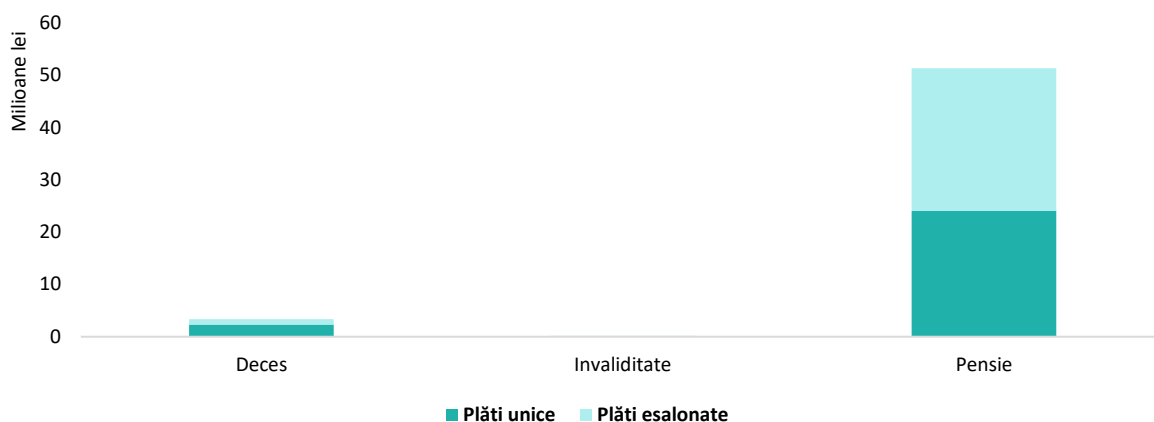

Valoarea medie a conturilor participanților înregistrează o variație semnificativă între diferitele fonduri, cu valori cuprinse între 2.675 lei și 7.150 lei. Ca și în cazul pilonului II, valoarea activelor deținute de participanți înregistrează o concentrare ridicată, un procent de 10% din participanți totalizând 46% din active. Cea mai mare valoare a unui cont este de 1,43 milioane lei, în timp ce 20% din participanți dețin active în valoare de sub 434 lei.

4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

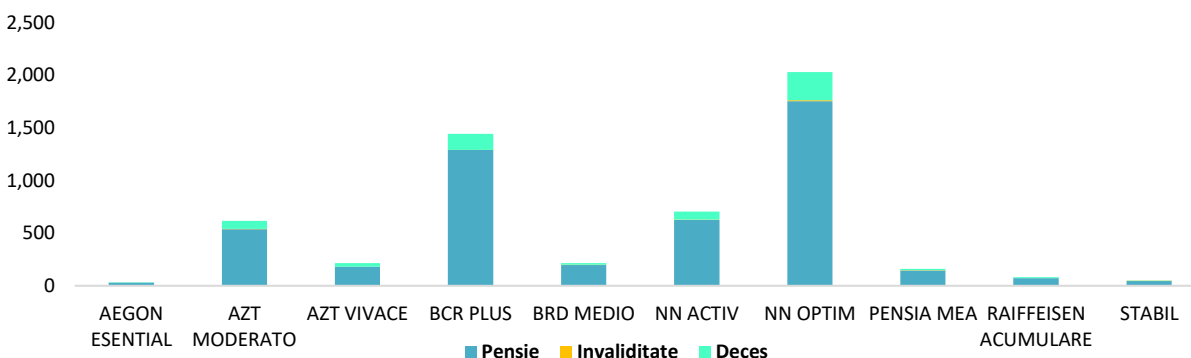
Pe parcursul primului semestru al anului 2022, au fost efectuate plăți ale activului personal net în cuantum de aproximativ 55 milioane lei către aproximativ 5,5 mii de participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 93,5% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 6,17% ca urmare a decesului participantului și 0,33% ca urmare a invalidității.

Grafic 43 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-iunie 2022

Modalitatea de plată a activului personal net preferată de către participanți/beneficiari în primele șase luni ale anului 2022 a fost plata unică, în procent de 58% din totalul plăților efectuate de fondurile de pensii facultative. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 24 de milioane lei și plăți eşalonate în valoare de 27 de milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 2 milioane de lei și plăți eşalonate în cuantum de 1 milion de lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Ca urmare a invalidității, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 92 de mii de lei aferent plăților unice și 89 de mii de lei prin plăți eşalonate.

Grafic 44 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-iunie 2022

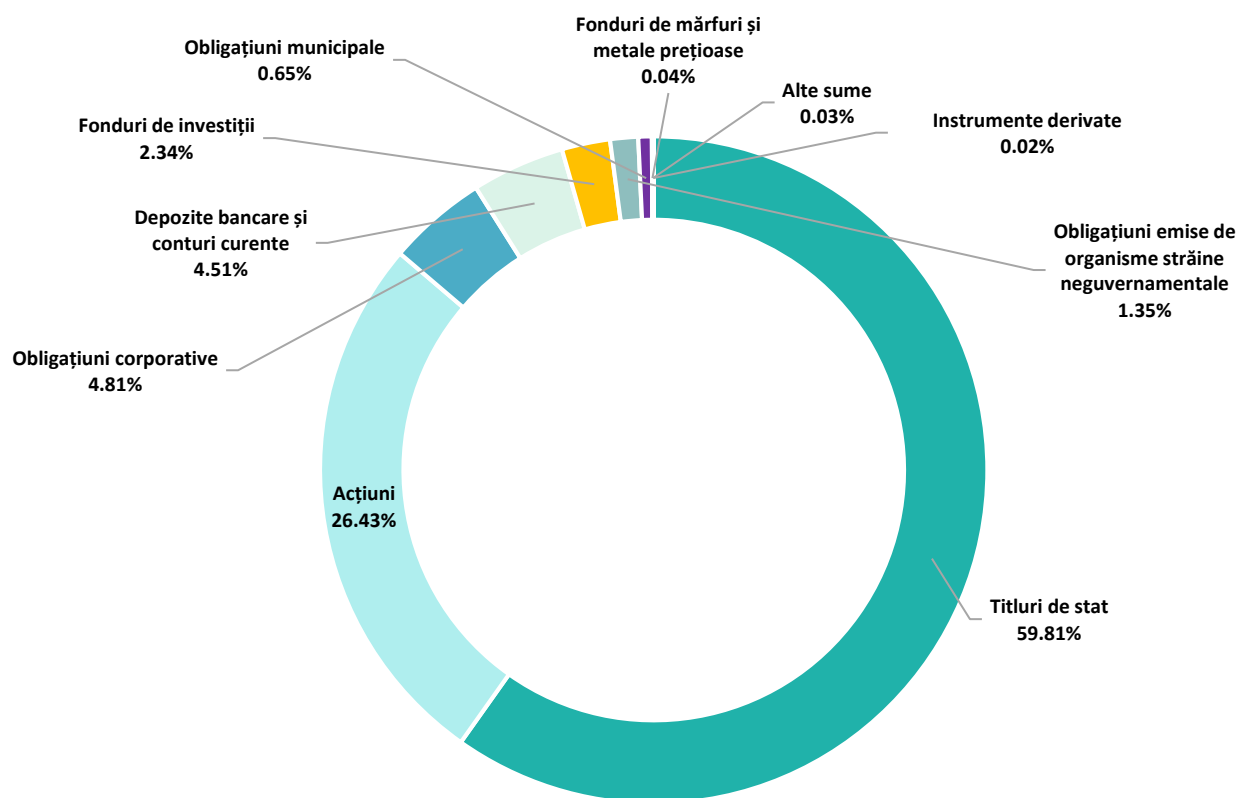
Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în semestrul I 2022 au fost înregistrate de FPF NN Optim (37%), FPF BCR Plus (26%) și FPF NN Activ (13%). Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii facultative.

4.5. Structura investițiilor

La finalul lunii iunie 2022, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii facultative. Investițiile fondurilor de pensii facultative în titluri de stat au reprezentat 60% din totalul activelor la 30 iunie 2022, un procent de 61% fiind înregistrat la finalul anului 2021. Investițiile în acțiuni au reprezentat 26% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul III. O altă categorie importantă de active financiare în care au investit fondurile de pensii facultative este reprezentată de obligațiunile corporative și depozitele bancare.

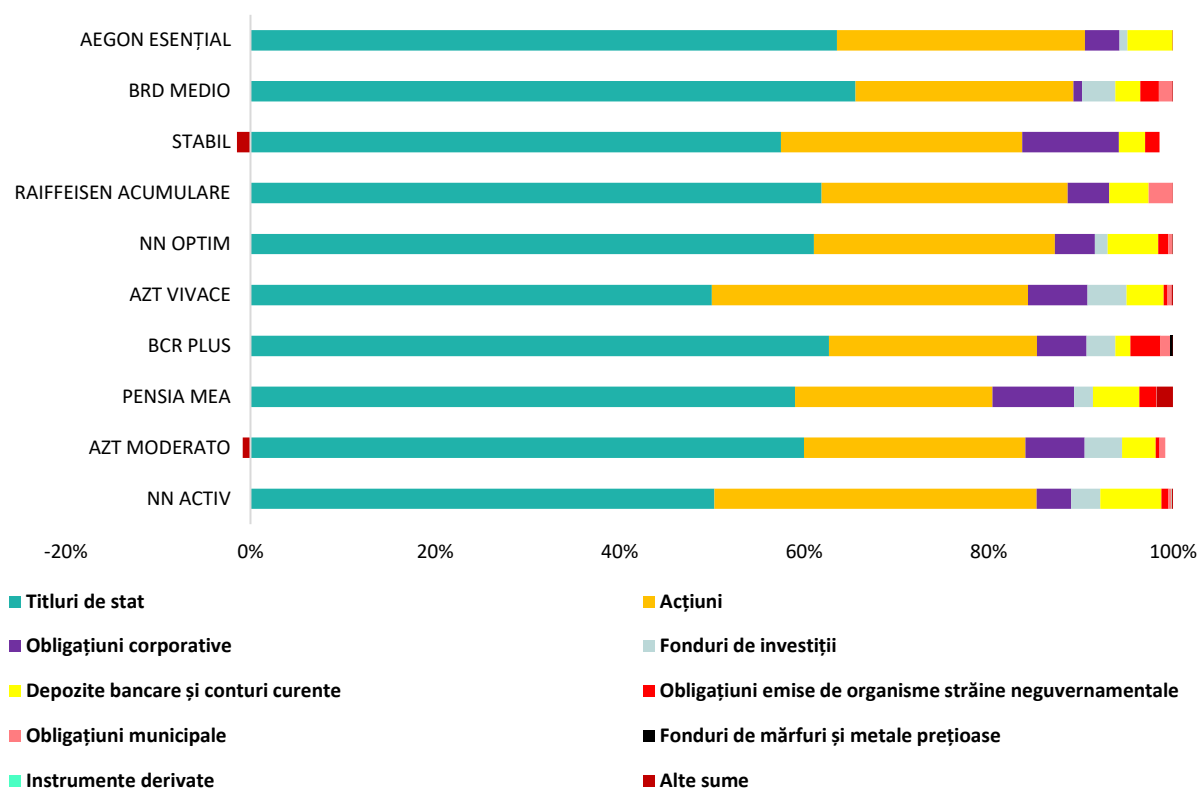
Pe toată durata funcționării fondului de pensii private, administratorul investește activele acestuia în instrumentele financiare prevăzute de *Legea nr. 204/2011 privind pensiile facultative cu modificările și completările ulterioare* și de *Norma nr. 11/2011 privind investirea și evaluarea activelor fondurilor de pensii private*, cu respectarea limitelor impuse pentru fiecare clasă de active. Astfel, fondurile de pensii facultative pot deține titluri de stat în portofoliu în procent maxim de 70%, iar acțiuni în procent de maximum 50%.

Grafic 45 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022

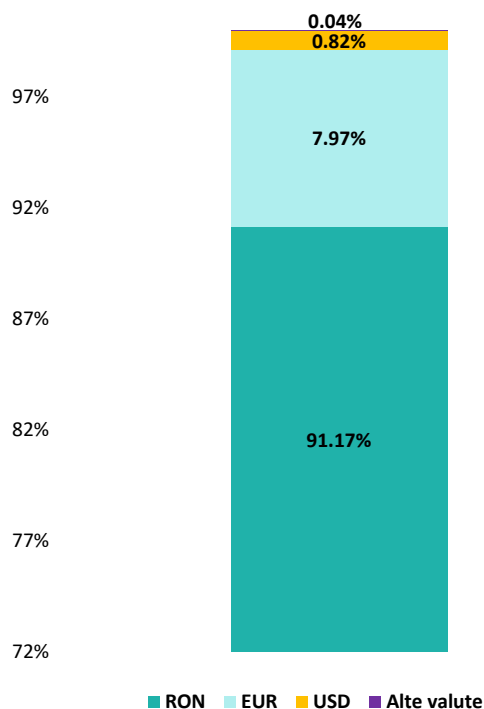

Toate fondurile de pensii facultative au investit majoritar în titluri de stat, în procente de peste 50% din activele totale. Dintre cele zece fonduri de pensii facultative, FPF BRD Medio, FPF Aegon Esențial și FPF BCR Plus au investit cel mai mare procent în titluri de stat, având niveluri cuprinse între 63 și 66%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii facultative în procente semnificative.

Grafic 46 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022

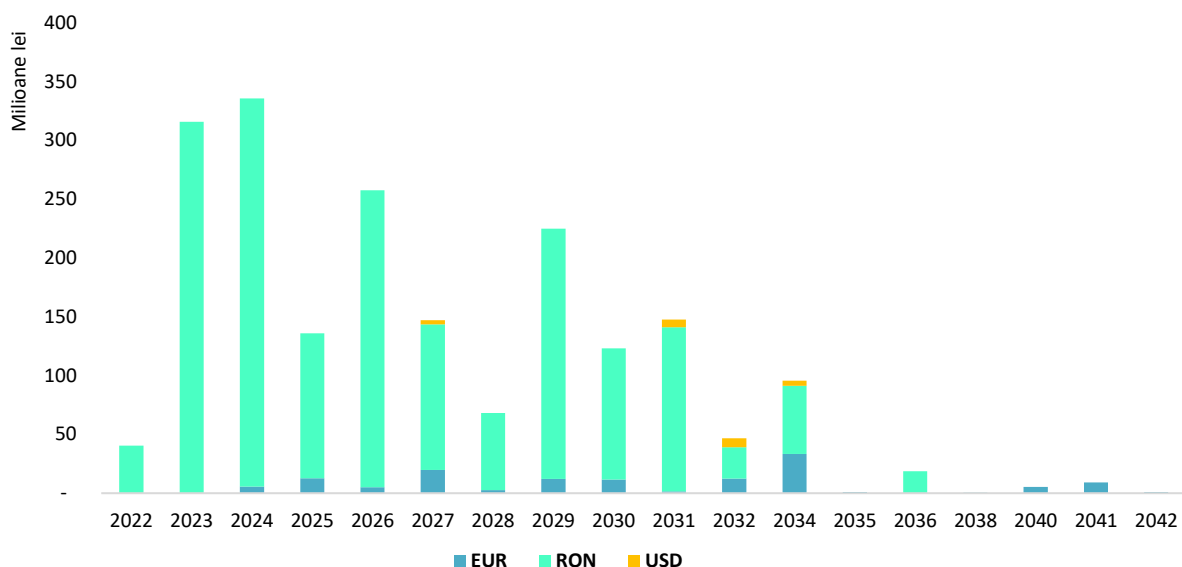
Grafic 47 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022

Investițiile locale ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat un procent de aproximativ 91%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (8%) și dolar american (1%) la finalul lunii iunie 2022. Un singur administrator al fondurilor de pensii facultative a utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar în luna iunie 2022.

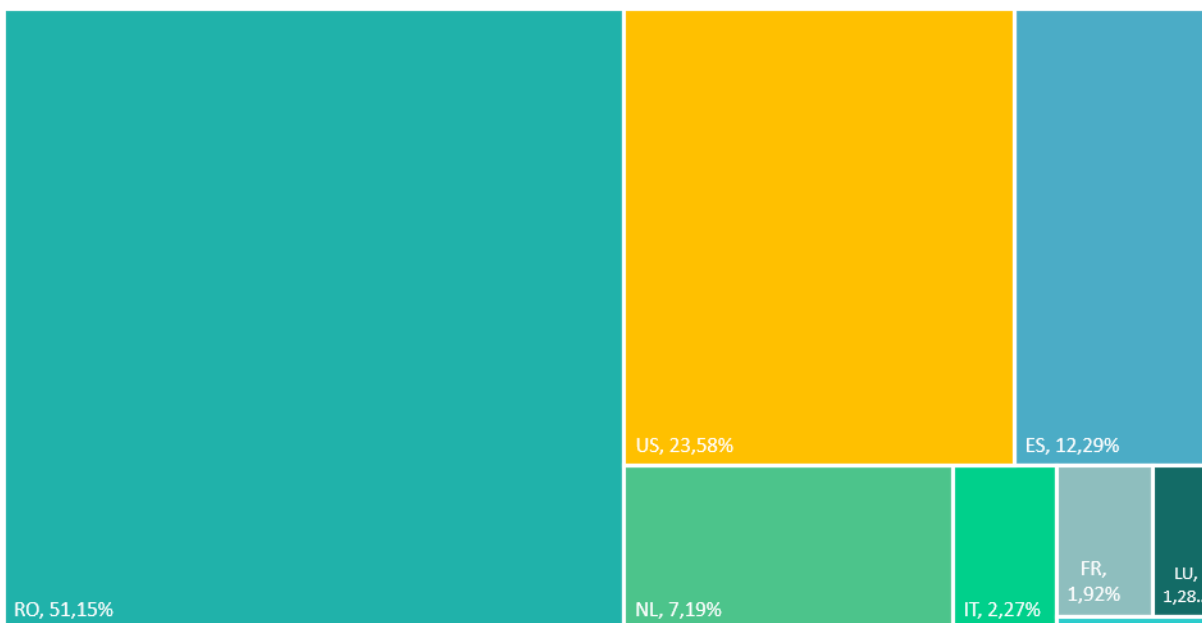
Titlurile de stat denuminate în lei înregistrează un procent semnificativ (92%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii facultative la 30 iunie 2022, cele denuminate în euro fiind 7% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2034.

Grafic 48 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022

La finalul lunii iunie 2022, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de aproximativ 159 de milioane de lei, cu o pondere de circa 5% în totalul activelor fondurilor de pensii facultative. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale au atins un procent de circa 1%, investițiile în obligațiuni municipale fiind tot de 1%.

Grafic 49 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 iunie 2022

Din totalul obligațiunilor corporative, fondurile de pensii facultative au investit 51% în obligațiuni corporative românești, 24% în obligațiuni corporative emise de emitenți din SUA, respectiv 12% în obligațiuni corporative emise de emitenți din Spania. Fondurile de pensii facultative au investit în obligațiuni corporative românești emise de Banca Comercială Română în procent de 33% din totalul obligațiunilor corporative, emise de UniCredit Bank SA (9%) și de alte companii (9%).

Grafic 50 Emițenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 iunie 2022

Plasamentele fondurilor de pensii facultative în depozite bancare și conturi curente au înregistrat un nivel de peste 149 de milioane de lei la finalul lunii iunie a anului 2022. Principalele cinci instituții la care fondurile de pensii facultative dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: ING Bank România, BRD - Groupe Société Générale SA, Citibank România, Raiffeisen Bank SA și Banca Comercială Română.

4.6. Rate de rentabilitate

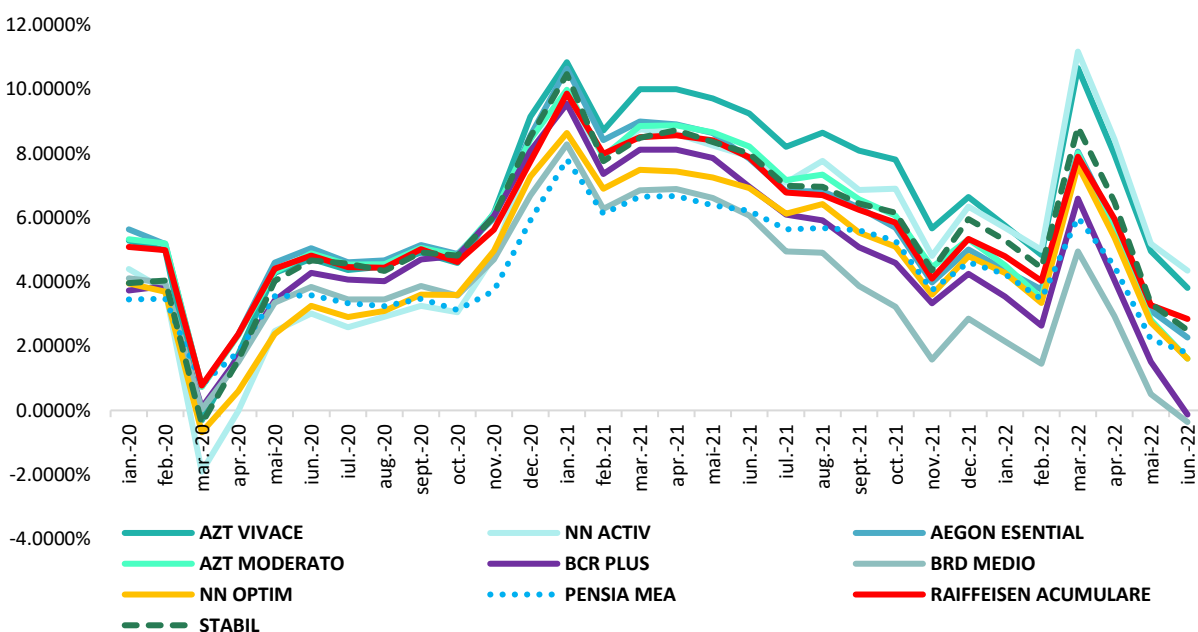
Rata de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative reprezintă rata anualizată a produsului randamentelor zilnice, măsurată pe o perioadă de 24 de luni. Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat următoarele valori la finalul lunii iunie 2022 comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 5 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

Denumire fond de pensii facultative	Iunie 2021	Iunie 2022
AZT VIVACE	9,2464%	3,8163%
NN ACTIV	7,9126%	4,3560%
AEGON ESENȚIAL	7,8390%	2,2673%
AZT MODERATO	8,2180%	1,6122%
BCR PLUS	6,9608%	-0,1294%
BRD MEDIO	6,0676%	-0,3623%
NN OPTIM	6,9195%	1,6093%
PENSIA MEA	6,2101%	1,7875%
RAIFFEISEN ACUMULARE	7,8789%	2,8504%
STABIL	7,9954%	2,4951%

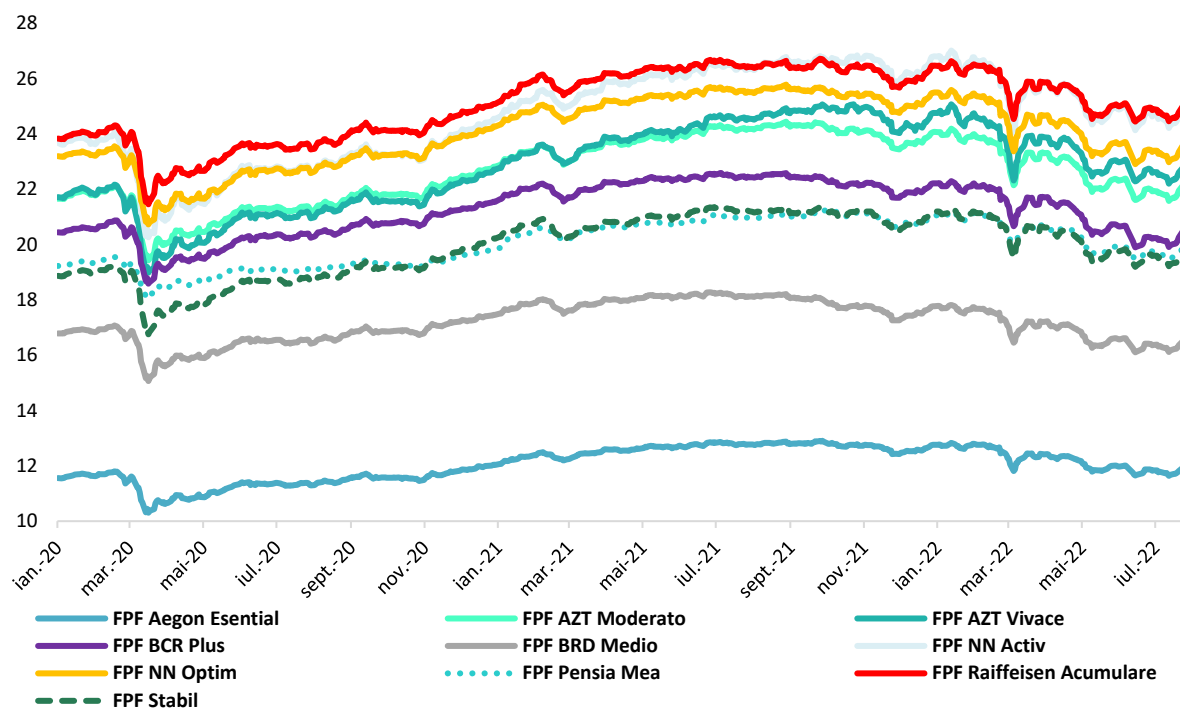
Toate fondurile de pensii facultative au înregistrat diminuări ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul primului semestru din anul 2022 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Cea mai accentuată scădere a fost înregistrată de FPF BRD Medio, în timp ce FPF NN Activ a avut cea mai mică scădere.

Grafic 51 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

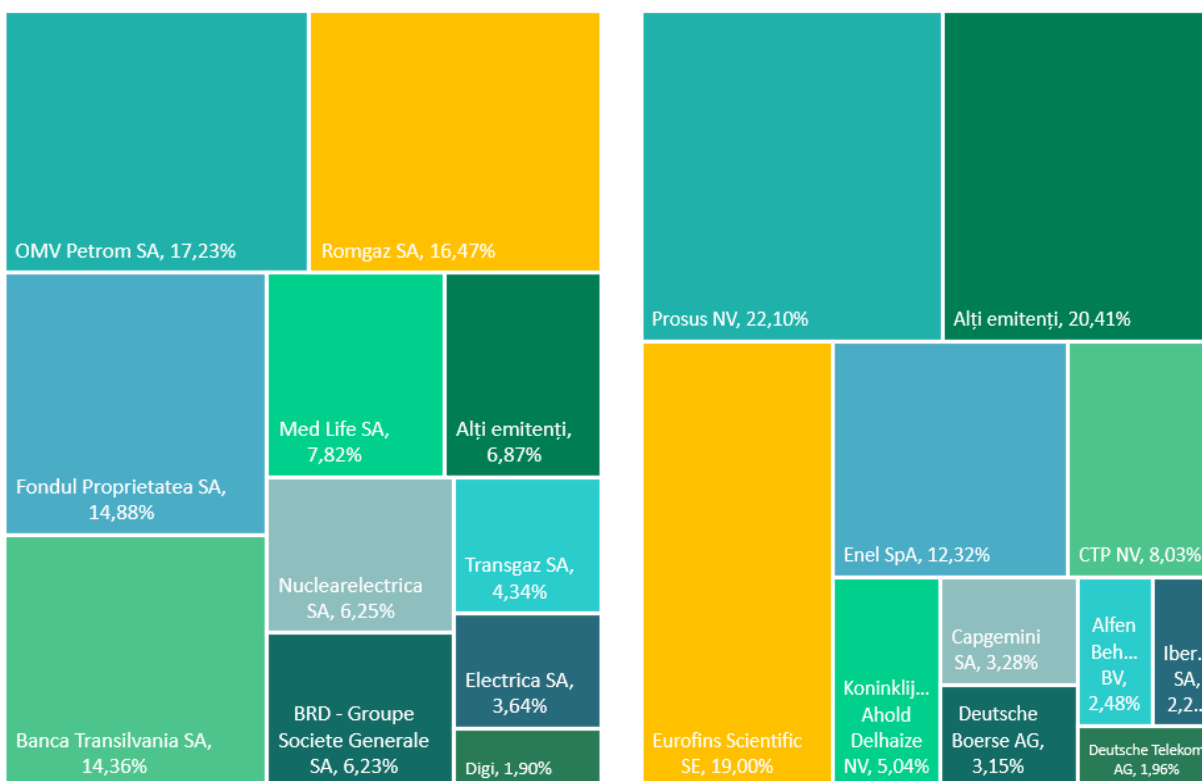
Valoarea unității de fond (VUAN) reprezintă raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată și numărul total de unități ale fondului la aceeași dată. După diminuările înregistrate în luna martie 2022 cauzate de fluctuațiile pieței financiare, trendul valorilor unitare ale activelor nete ale fondurilor de pensii facultative se află în ușoară scădere.

Grafic 52 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)

Fondurile de pensii din Pilonul III investesc în emitenți care respectă governanța corporativă și sunt transparente. La 30 iunie 2022, sistemul pensiilor facultative din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 26%. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (94%), restul fiind emitenți din alte state (6%).

Grafic 53 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)

Ca și în cazul Pilonului II, fondurile de pensii facultative au investit cel mai mare procent din acțiuni în emitenți listați pe piața reglementată a BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Olanda, Luxemburg sau Germania.

Creșterea randamentelor obligațiunilor a determinat scăderea valorii noționale a instrumentelor cu venit fix deținute de fondurile de pensii facultative, acest lucru fiind reflectat în valoarea mai scăzută a activelor fondurilor de pensii.

5. Fondurile de pensii ocupaționale

Schimbarea structurii de vârstă a populației influențată de creșterea speranței de viață și scăderea natalității, tendință care, conform estimărilor, se va menține și în următoarele decenii, va pune probleme semnificative sistemului de pensii de stat din perspectiva asigurării unui trai satisfăcător beneficiarilor. La nivel internațional s-a găsit o soluție pentru a elimina dependența exclusivă de pensia de stat, și anume promovarea pensiilor private ca instrument de economisire pe termen lung, complementar pensiei de stat. Astfel, fondurile de pensii private, cele obligatorii, dar mai ales cele facultative vor suplimenta venitul obținut din pensia de stat, astfel încât diferența dintre nivelul ultimelor venituri salariale și cele din pensie să fie cât mai mică. Fondurile de pensii private contribuie la o dezvoltare sustenabilă a cadrului macroeconomic, iar la nivel individual asigură securitate și bunăstare financiară la pensie.

Legea nr. 1/2020 privind pensiile ocupaționale transpune în legislația românească prevederile Directivei UE 2016/2341, IORP II, stabilind condițiile pentru înființarea fondurilor de pensii ocupaționale. Fondurile de pensii ocupaționale au la bază o formă de parteneriat social între angajator și angajații săi, fiind totodată și un factor de stimulare și recompensare a salariaților, precum și de retenție a acestora. Astfel, angajatorul este cel care propune schema de pensii pentru toți salariații, în cadrul contractului colectiv de muncă, și, totodată, în considerarea interesului său legitim de contribuitor la fond, îi reprezintă pe aceștia în relația cu administratorul, care înființează și administrează fondul de pensii ocupaționale.

În anul 2020, au fost elaborate 14 norme în vederea implementării sistemului de pensii ocupaționale. În anul 2021, a fost emisă o singură normă în vederea detalierii unor condiții privind autorizarea administratorilor de pensii ocupaționale. În anul 2022, până în prezent, a fost emisă o normă referitoare la calculul actuarial al provizionului tehnic pentru fondurile de pensii ocupaționale. De asemenea, în ședința Consiliului ASF din data de 09.02.2022 a fost aprobată cererea BCR PENSII, Societate de Administrare a Fondurilor de Pensii Private SA, de autorizare ca administrator al fondurilor de pensii ocupaționale.

De asemenea, în vederea furnizării de informații utile tuturor celor interesați de conceptul, mecanismul de funcționare și beneficiile pensiilor ocupaționale, ASF a elaborat, în anul 2021, materialul „GHIDUL ANGAJATORULUI - Scheme de pensii ocupaționale”, spre a fi publicat pe pagina sa de internet. Angajatorul reprezintă o parte importantă în construcția sistemului de pensii ocupaționale, care necesită îndrumare în procesul de înființare a unei scheme de pensii ocupaționale. *Ghidul angajatorului - Scheme de pensii ocupaționale* cuprinde o serie de informații privind tipurile de scheme de pensii ocupaționale, fondurile de pensii ocupaționale, administratorii acestora, participanții la un fond, aspecte referitoare la contribuțiile, drepturile și obligațiile acestora, transferul activului personal sau încetarea plăților, precum și rolul Autorității de Supraveghere Financiară în reglementarea, autorizarea, supravegherea și controlul entităților care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

Introducerea unei noi componente de acumulare în vederea obținerii unei pensii ocupaționale contribuie la dezvoltarea unei culturi bazate pe economisire pe termen lung și asigură un flux de capital autohton economiei prin intermediul investițiilor realizate de fondurile de pensii ocupaționale. În același timp, se creează premisele pentru asigurarea unui venit de înlocuire cât mai ridicat pentru viitorii pensionari, printr-un efort comun al angajatorilor și angajaților.

Lista grafice

Grafic 1 Evoluțiile PIB (%) în UE și Zona Euro.....	5
Grafic 2 Produsul intern brut trimestrial al României, în perioada T1 2020 - T1 2022 (date ajustate sezonier) (media anului 2020=100)	5
Grafic 3 Rata anuală a inflației în Zona Euro pe principalele componente	6
Grafic 4 Evoluțiile lunare ale indicelui armonizat al prețurilor de consum (rate anuale, %) în perioada iunie/iulie 2019 – iunie/iulie 2022, în state ale Uniunii Europene	7
Grafic 5 Evoluția ratelor ale dobânzilor de politică monetară ale BCE (zona euro)	8
Grafic 6 Evoluția lunară a ratei șomajului ajustată sezonier	10
Grafic 7 Evoluția câștigului salarial mediu brut în România pe domenii de activitate (ian. 2021: 100%)	11
Grafic 8 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2021	13
Grafic 9 Structura investițională a mijloacelor de economisire pentru pensionare în statele europene în anul 2021 (%).....	15
Grafic 10 Rata anuală reală de rentabilitate a investițiilor, în anul 2021 (%)	16
Grafic 11 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private	17
Grafic 12 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 30 iunie 2022).....	18
Grafic 13 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)	18
Grafic 14 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)	19
Grafic 15 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat	21
Grafic 16 Structura pe vârste la 30 iunie 2022 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare a pensiilor private (dreapta).....	21
Grafic 17 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem și a gradului de repartizare aleatorie	22
Grafic 18 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant	23
Grafic 19 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022	23
Grafic 20 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna iunie 2022	23
Grafic 21 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 244 milioane) în luna iunie 2022	24
Grafic 22 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 iunie 2022	24
Grafic 23 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-iunie 2022	25
Grafic 24 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-iunie 2022	25
Grafic 25 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022	26
Grafic 26 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022	27
Grafic 27 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022	27
Grafic 28 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 30 iunie 2022	28
Grafic 29 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 iunie 2022	28
Grafic 30 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 iunie 2022	29
Grafic 31 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat	30
Grafic 32 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)	31
Grafic 33 Curba randamentelor titlurilor de stat.....	31
Grafic 34 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 30 iunie 2022	32
Grafic 35 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative	34

Grafic 36 Evoluția structurii participanților pe grupe de vârstă (stânga) și pe gen (dreapta)	34
Grafic 37 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta)	35
Grafic 38 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative	35
Grafic 39 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate	36
Grafic 40 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)	36
Grafic 41 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022	37
Grafic 42 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 iunie 2022	37
Grafic 43 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-iunie 2022	38
Grafic 44 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-iunie 2022	38
Grafic 45 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022	39
Grafic 46 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022	40
Grafic 47 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022	40
Grafic 48 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 30 iunie 2022	41
Grafic 49 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 iunie 2022	41
Grafic 50 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 iunie 2022	42
Grafic 51 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative	43
Grafic 52 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)	44
Grafic 53 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)	45

Lista tabele

Tabel 1 Evoluția trimestrială a deficitului bugetar în state ale Uniunii Europene (% din PIB)	9
Tabel 2 Evoluția trimestrială a datoriei guvernamentale în state ale Uniunii Europene (% din PIB)	10
Tabel 3 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)	12
Tabel 4 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat	30
Tabel 5 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative	43